

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ **2021 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Удосконалення обліку і аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків з
засновниками підприємства**

**Виконала: студентка
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Горбатенко В. В.**

Керівник: проф. Приходько І.П.

Дніпро – 2021

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку і фінансів

Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студентці Горбатенко Віті Володимирівні

- 1. Тема дипломної роботи** «Удосконалення обліку і аудит зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками підприємства»
керівник роботи Приходько Ігор Павлович, д.держ.упр., професор
затверджені наказом ДДАЕУ від «30» листопада 2020 р. № 2996
- 2. Строк подання студентом роботи** – 08 лютого 2021 року.
- 3. Вихідні дані до роботи** Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та методичні рекомендації, річні звіти ПП «Вибір», дані аналітичного та синтетичного обліку, періодична література, праці провідних вчених економістів.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).**
Методологічні засади обліку власного капіталу підприємств. Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства. Облік формування і змін зареєстрованого капіталу підприємств. Аудит зареєстрованого капіталу підприємства
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**
Класифікація дебіторської заборгованості, оцінка майна ПП «Вибір», оцінка капіталу ПП «Вибір», оцінка руху та функціонального стану основних засобів ПП «Вибір», лінійна організаційна структура апарату бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, первинні документи в ПП «Вибір» з обліку розрахунків з засновниками, діюча схема облікового процесу з операцій з капіталом.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 22 березня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Методологічні засади обліку власного капіталу підприємств	червень 2020 р.	
2	Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства. Облік формування і змін зареєстрованого капіталу підприємств	вересень 2020 р.	
3	Аудит зареєстрованого капіталу підприємства	листопад 2020 р.	
4	Висновки та пропозиції	грудень 2020 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	січень 2021 р.	
6	Оформлення роботи	лютий 2021 р.	

Студентка

_____ (підпис)

Горбатенко В. В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Приходько І. П.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	8
1.1. Економічний зміст та класифікація видів власного капіталу підприємств	8
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та змін власного капіталу підприємств	15
1.3. Передумови формування й удосконалення методологічної бази обліку статутного капіталу підприємств в умовах розширення інтеграції та залучення іноземних інвестицій	31
Висновки до першого розділу.	39
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	42
Висновки до другого розділу	51
РОЗДІЛ 3. ОБЛІК ФОРМУВАННЯ І ЗМІН ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	54
3.1. Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу	54
3.2. Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств	58
3.3. Синтетичний та аналітичний облік зареєстрованого капіталу підприємств	63
3.4. Досвід автоматизації обліку зареєстрованого капіталу підприємств	74
Висновки до третього розділу	78
РОЗДІЛ 4. АУДИТ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	80
4.1. Мета і завдання аудиту зареєстрованого капіталу підприємства	80
4.2. Організація і методика аудиту зареєстрованого капіталу підприємства	84
4.3. Оформлення та використання результатів аудиторського дослідження	90
Висновки до четвертого розділу	94
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104
ДОДАТКИ	111

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліку та аудит зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками підприємства».

Магістерська робота: 111 с., 4 рис., 8 табл., 4 додатки, 69 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є господарські операції, пов'язані з формуванням та змінами зареєстрованого капіталу в сільськогосподарських підприємствах. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань з бухгалтерського обліку та аналізу операцій з операційним капіталом.

Мета дослідження – вивчення теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку і аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками на сільськогосподарському підприємстві, а також розробка шляхів їх удосконалення.

Методи дослідження. В ході написання дипломної роботи, було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: логічні, узагальнення, порівняння методи економічного та фінансового аналізу.

Вивчено і узагальнено теоретичні та науково-методичні основи обліку та аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками на сільськогосподарському підприємстві. Застосування наведених у дипломній роботі рекомендацій дозволить ПП «Вибір» підвищити якість обліку та аудиту зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками на сільськогосподарському підприємстві і ефективніше використовувати результати своєї діяльності.

Одержані результати використані ПП «Вибір» для удосконалення процесу організації обліку зареєстрованого капіталу, безпосереднього проведення та документування окремих його процедур та впроваджені на підприємстві.

АНОТАЦІЯ

КАПІТАЛ, АКТИВИ, РОЗРАХУНКИ З ЗАСНОВНИКАМИ, ЗАРЕЄСТРОВАНИЙ КАПІТАЛ, ОБЛІК КАПІТАЛУ, СТРУКТУРА КАПІТАЛУ.

SUMMARY

SETTLEMENTS WITH BUYERS AND CUSTOMERS, ACCOUNTS RECEIVABLE, CURRENT RECEIVABLES, THE ALLOWANCE FOR DOUBTFUL DEBTS, INTERNAL CONTROL RECEIVABLES.

ВСТУП

Актуальність теми. Україна набуває ринкового статусу, але все ще зазнає змін. Трансформація економічної системи адміністративного планування в ринкову призвела до різних форм відображення форм власності та правової інтеграції. В контексті земельної реформи було б актуальним дослідження функціонування товариств з обмеженою відповідальністю.

Рівень ефективності майбутньої економічної діяльності компанії-засновника, як правило, визначається навмисним формуванням капіталу. Основною метою формування налагодженого корпоративного капіталу є залучення достатніх коштів для фінансування придбання необхідних активів та забезпечення ефективних умов після використання, а саме для оптимізації структури.

Проблемні питання з бухгалтерського обліку статутного капіталу в господарських товариствах висвітлено в працях українських вчених: Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопка; російських – М.Ю. Медведєва, В.Д. Новодворського, В.В. Маріна та інших. Однак вченими недостатньо досліджено питання формування статутного капіталу, зменшення його мінімального розміру та обмеження здійснених внесків засновника.

Внаслідок попередніх досягнень багатьох вчених, які вивчають капітал як економічний та правовий елемент господарської діяльності, в управлінні економікою не існує методологічного та організаційного підходу до поняття бухгалтерської відповідальності (капіталу, майна) в системі управління економікою, що і зумовило актуальність проведеного дослідження.

Мета та завдання для дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних та методичних положень, а також розробка рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку та аналізу операцій з формування та змін статутного капіталу в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- уточнити економіко-правову сутність статутного капіталу та його місце в загальній класифікації капіталу;
- узагальнити нормативні обмеження, що врегульовують облік статутного капіталу;
- здійснити комплексну характеристику фінансово-економічної діяльності досліджуваного підприємства;
- узагальнити порядок документування формування та змін статутного капіталу;
- визначити напрями удосконалення методики обліку статутного капіталу, виходячи з концепцій статичного і динамічного балансу;
- визначити можливості удосконалення бухгалтерського обліку операцій зі статутним капіталом в умовах застосування комп'ютерних технологій для надання достовірної, повної та оперативної інформації для управління;
- апробувати методику аудиту зареєстрованого капіталу підприємства та визначити шляхи оптимізації джерел формування капіталу.

Наукова новизна. Найбільшої уваги в дослідженні приділено проблемам обліку та аналізу операцій по формуванню і зміні статутного капіталу підприємства. Дослідження власного капіталу потребує з'ясування сутності капіталу. Найважливішими аспектами розкриття сутності капіталу є економічний, юридичний, обліковий. Саме тому виникає необхідність у виробленні на кожному підприємстві власної політики обліку статутного капіталу, створення належної системи бухгалтерського обліку й контролю за змінами статутного капіталу та за порядком виходу учасників з товариства. З цією метою здійснено систематизацію економіко-правових аспектів реорганізації підприємства, деталізовано процедурні аспекти документування виділу частки статутного капіталу при реорганізації підприємства, що ілюструє новизну проведеного дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є господарські

операції, пов'язані з формуванням та змінами статутного капіталу в сільськогосподарських підприємствах. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань з бухгалтерського обліку та аналізу операцій зі статутним капіталом.

Публікації. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, доповідалися на студентській науковій конференції за підсумками науково-дослідної роботи за 2020 рік (м. Дніпро, ДДАЕУ), доповідь на тему: «Функції та цілі зміни розміру статутного капіталу підприємства».

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічний зміст та класифікація видів власного капіталу підприємств

Власний капітал є невід'ємною частиною майже кожної компанії, але їх вартість є досить традиційною. Тобто загальна сума грошей, яку засновник або учасник компанії передав компанії. Наприклад, це добре пропонується компанії за рахунок пожертв компанії. Виплата капіталу або законних акцій оцінюється за вартістю, визначеною за згодою учасників. З часом кошти, передані офіційному капіталу, можуть збільшуватися або зменшуватися в цілому або частково. Отже, об'єктивна вартість компанії - це не міра законного капіталу, а величина прибутку. Крім того, власний розмір не гарантує права кредиторів на корпоративні активи.

Питанням капіталу як економічної категорії у світовій економіці займалися багато дослідників на різних позиціях. Це А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, П. Самуельсон, В. Нордхауз, Грегори Менк'ю, Чарлз Гіл та інші.

Деякі сучасні автори досліджень слід відзначити як економічну та правову складову господарської діяльності та як бухгалтерську складову під терміном «пасив». Серед вітчизняних авторів це М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голов, З.В.Гуцайлюк, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, Ю.А. Кузьмінський, І.Д. Лазаришина, Ю.Я. Литвин, В.Г. Линник, Е.В. Мних, О.А. Петрик, М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченко, В.Г. Швець, В.О. Шевчук та інші. Серед зарубіжних авторів слід відмітити праці таких вчених як Х.Андерсон, В.Д. Андреєв, С.Б. Барнгольц, Дж. Блейк, В.В. Бочаров, Ю.О. Данилевський, Д.А. Єндовицький, В.В. Качалін, В.В.Ковальов, Д. Колдуелл, В.Ф. Палій,

В.І. Петрова, Я.В. Соколов, Е. Хелферт, Е.С. Хендріксен, А.Д. Шеремет.

Корпоративний капітал є основною складовою виробництва. У системі виробничих факторів (капітал, земля, праця) капітал відіграє переважну роль, оскільки поєднує всі фактори в один виробничий комплекс. Корпоративний капітал є основним показником ринкової вартості. Ця можливість є головним чином капіталом компанії і визначає чистий капітал компанії. Крім того, кількість колишніх акцій компанії також відображає потенціал залучення боргових фондів, що забезпечують додатковий дохід. У поєднанні з іншими факторами, які є основними для оцінки ринкової ціни компанії.

Поняття «власний капітал» виникло в об'єктивному плані бухгалтерського обліку і базувалося на узагальненні бухгалтерської практики багато років тому. Історичні огляди вказують на витоки та широту підходів до розгляду правосуддя як економічної категорії. Для визначення наукової справедливості розглянемо випадок «власний капітал», який вважається макроекономічним рівнем та особливою увагою до мікроекономіки або справедливості в бухгалтерському обліку. Серед вчених немає єдиної думки щодо визначення поняття «власний капітал». Власний капітал - це загальне незалежне фінансування, яке використовує компанія для формування активів, що належать компанії з точки зору власності. Сума капіталу розраховується як частина решти активів після вирахування пасивів [43, с.114].

Власний капітал є основою для започаткування та продовження господарської діяльності компанії і виконують такі функції (додаток А.1).

Структура капіталу – це відношення самих коштів до позикових коштів, що використовуються підприємством під час його господарської діяльності. Структура капіталу, що використовується компанією, визначає багато аспектів операційної та інвестиційної діяльності, не лише фінансову, і позитивно впливає на кінцевий результат цієї діяльності. Впливає на загальну рентабельність активів (тобто на рівень економічного та фінансового прибутку компанії), визначає систему фінансової стійкості та коефіцієнт

платоспроможності (тобто на рівень основного фінансового ризику) і в кінцевому рахунку формує співвідношення прибутку та ризику в компанії.

Для характеристики структури капіталу потрібно перш за все охарактеризувати його окремі класифікації та види (додаток А.2).

Під власним капіталом розуміється частина активів компанії, що фінансується власником компанії, та її власні кошти.

Для компаній капітал є результатом першої частини балансового зобов'язання. Іншими словами, балансова вартість активів компанії перевищує її зобов'язання. Основні складові власного капіталу представлені на рис. 1.1.

Через природу економіки капітал є основною складовою виробництва, тому найважливіші характеристики капіталу потрібно враховувати. Позначте фінансові ресурси прибуткової компанії. Він використовується як основне джерело інформації, що формує добробут власника. Це ключовий показник ринкової вартості компанії. Динаміка є важливим показником економічної ефективності.

Статутний капітал - це початковий капітал компанії, яка інвестує у формування активів для початку бізнесу. Його розмір визначається установчими документами та статутом компанії.

Компанії різних сфер діяльності та організації – для юридичних форм (акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю) мінімальний розмір офіційного капіталу регулюється законом. Юридичну природу статутного капіталу можна з'ясувати за допомогою наступних характеристик:

- 1) початково статутний капітал формується засновниками;
- 2) його розмір обов'язково фіксується в установчому документі;
- 3) розмір статутного капіталу виражається в грошах не залежно від того, яке саме майно було внеском;
- 4) розмір внесків до цього капіталу визначає обсяг належних учаснику прав;

5) статутний капітал може бути змінений лише за рішенням вищого (а у деяких випадках також і виконавчого) органу;

б) статутний капітал є одним з джерел утворення майна підприємства .

Рис. 1.1. Елементи власного капіталу підприємства

Виділяють основні принципи формування статутного капіталу комерційних організацій:

- 1) обов'язковість формування статутного капіталу;
- 2) формування його за рахунок власних коштів учасників;
- 3) реальність величини статутного капіталу;
- 4) законність формування статутного капіталу [10, с. 71].

Резервний капітал є частиною капіталу компанії і застосовується до внутрішнього страхування господарської діяльності. Розмір цієї частини резерву капіталу визначається установчими документами. Формування резервів здійснюється за рахунок прибутку компанії (мінімальний внесок у резерви регулюється законодавством).

Конкретні фінансові ресурси (цільові показники) включають унікальні фонди фінансових ресурсів, які навмисно створюються з метою наступних цільових витрат. Фонди від депресії, фонди ремонту, фонди охорони праці, фонди розвитку виробництва тощо, як правило, виділяються як частина цих фінансових фондів. Порядок формування та використання цих фондів регулюється статутом компанії та іншими установчими документами.

Нерозподілений прибуток є частиною прибутку компанії, отриманого за попередній період, і не використовується для споживання власниками (акціонерами, акціонерами) та персоналом. Ця частина прибутку спрямована на капіталізацію, інвестиції у розвиток виробництва. За економічним змістом це одна з форм резервів власних коштів компанії, яка забезпечує подальший розвиток виробництва.

Інші форми капіталу включають розрахунок активів (при здачі в оренду) та розрахунок з учасниками (виплата доходу у вигляді відсотків або дивідендів), які з'являються в першому розділі пасиву на балансі.

Сутність власного капіталу підприємства проявляється через його функції, основні з яких [8, с. 210]:

- Функції створення та управління компанією: Чесність з точки зору офіційного капіталу є фінансовою основою для створення нового суб'єкта господарювання.

- Гарантійна функція: капітал балансу відповідає вартості компанії на активній стороні балансу. Чим більший капітал, тим більше збитків може зробити компанія, не загрожуючи інтересам кредиторів. Отже, їхня впевненість дуже висока.

- Захисна функція: капітал більший, краще захищає компанію від впливу факторів, що загрожують, бо жертвуючи капіталом, який може компенсувати компанію.

- Функції забезпечення коштів та ліквідності: внески в капітал, а також будівлі, обладнання, цінні папери та інші реальні активи можуть бути грошовими коштами. Це може бути використано для фінансування операційної та інвестиційної діяльності, а також для погашення боргової заборгованості. Це збільшує ліквідність компанії, з одного боку, та потенціал для довгострокового фінансування, з іншого.

- База для нарахування дивідендів та розподілу майна: Прибуток, отриманий протягом року, розподіляється та виплачується або здається на зберігання корпоративним сторонам у формі дивідендів (для збільшення ліцензованого або резервного капіталу). Буде надіслано до).

- Функції управління та управління: За законом власники компаній можуть брати участь в управлінні. Фактичне управління компанією здійснюється власниками пакету управління правами компанії.

- Рекламна функція (представництво): твердий (капітальний) капітал компанії створює фундамент довіри не тільки з боку інвесторів, але й з боку постачальників виробничих факторів та споживачів готової продукції.

Функції статутного капіталу, а також цілі його систематично зведені в табл. 1.1.

Абсолютна та відносна величина капіталу компанії залежить від фінансової спроможності та структури капіталу обраної компанії.

Таблиця 1.1

Функції та цілі збільшення (зменшення) статутного капіталу

Функції статутного капіталу	Цілі збільшення	Цілі зменшення
Заснування та введення підприємства в дію	Реалізація інвестиційного проекту	Згорання діяльності
Відповідальність і гарантії (забезпечення кредитоспроможності)	Виконання вимог щодо мінімального розмір статутного капіталу підприємства	Підвищення ринкового курсу корпоративних прав
Захисна функція	Проведення санації	Санація балансу (одержання санаційного прибутку)
Управління та контролю	Поглинання чи придбання контрольного пакета інших підприємств	Концентрація капіталу в руках активних власників
Фінансування та забезпечення ліквідності	Поліпшення ліквідності та платоспроможності	Приведення у відповідність обсягів власного капіталу та майна
Рекламна (репрезентативна) функція	Модернізація чи розміщення виробництва	Вирішення конфліктів між власниками
База для нарахування дивідендів	Оптимізація дивідендної політики	Проведення певної дивідендної політики

Фінансування корпоративної діяльності за допомогою власного капіталу є альтернативою запозиченням. Основні сильні та слабкі сторони фондів власного капіталу пояснюються виходячи з їх функції та цілей збільшення чи зменшення.

Важливим фактором оцінки вартості компанії є визначення вартості оборотних коштів. Ця концепція відображає ціну привабливих фінансових ресурсів компанією. Іншими словами, це подарунок, який інвестори погоджуються інвестувати в компанію.

Відповідно до сучасних тенденцій у теорії та практиці фінансової діяльності, запропонована компанією вартість капіталу була оцінена на основі використання моделі, яка називається середньозважена капіталу (Weighted Average Cost of Capital = WASS) [9, с. 105]:

$$WASS = \hat{E} \frac{\hat{E}}{E} + \hat{E} \frac{\hat{E}}{E}, \quad (1.1)$$

де K_{kv} – очікувана ставка вартості власного капіталу; K_{pk} – очікувана ставка вартості позичкового капіталу; K – сума капіталу підприємства; BK –

сума власного капіталу; ПК – сума позичкового капіталу.

Середньозважена вартість капіталу означає середній прибуток, очікуваний інвесторами (власниками та кредиторами) (або необхідним) при інвестуванні в компанію. Залежно від структури капіталу та вартості залучення капіталу від власників та кредиторів. Цю модель можна пояснити поділом капіталу та відповідальності. Зокрема, вартість акцій може бути розрахована на основі капіталу, який вимагається в результаті акцій простих акцій та привілейованих акцій, реінвестованих прибутків тощо. Позиковий капітал можна розділити на коротко- та довгостроковий борг банку, комерційний борг, борг за облігаціями і інші.

Отже, офіційний капітал є невід'ємною частиною майже кожної компанії, але його вартість є досить традиційною. Тобто загальна сума коштів, внесених засновниками або учасниками компанії, наприклад, компанія для законного внеску капіталу або виплати акцій, становить приблизно вартість, визначену угодою учасників. З часом кошти, передані до статутного капіталу, можуть збільшуватися або зменшуватися в цілому або частково. Отже, об'єктивна вартість компанії - це не міра статутного капіталу, а величина прибутку. Крім того, власний розмір не гарантує права кредиторів на корпоративні активи.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та змін власного капіталу підприємств

Статутний капітал - це сума внесків засновників компанії як гарантія мінімальної вартості активів компанії та інтересів кредиторів. Питання формування статутного капіталу частково регламентовані нормами законодавства, зокрема Цивільного кодексу (ст. 115, 144, 155), Господарського Кодексу (ст. 86).

Розглянуті тлумачення терміну «статутний капітал» (додаток А.3)

свідчить про те, що серед авторів немає єдиної думки щодо визначення цього терміна, інтерпретації авторів поділяються на п'ять основних груп, кожна з яких представляє законний капітал:

- 1) державні засоби;
- 2) стартовий капітал;
- 3) джерело інвестування;
- 4) номінальна вартість акцій;
- 5) максимальний розмір акціонерного капіталу.

Ми вважаємо за доцільне пояснити визначення статутний капіталу товариств з обмеженою відповідальністю. На наш погляд, статутний капітал - це такий тип капіталу, який залежить від організаційно-правової форми компанії, розміру, визначеного установчими документами відповідно до чинного законодавства, та групи засновників майна (учасників), коли компанія була заснована.

При створенні статутного капіталу необхідно дотримуватися таких вимог:

- 1) врахування перспектив розвитку господарської діяльності підприємства;
- 2) відповідно обсягу власних джерел формування засобів обсягу сформованих активів підприємства;
- 3) забезпечення оптимальної структури капіталу з позиції фінансової стійкості підприємства;
- 4) забезпечення необхідного фінансового контролю над діяльністю підприємства з боку його засновників.

Загальна потреба в капіталі створеного підприємства базується на сукупності його потреб у формуванні оборотних і необоротних активів.

Забезпечити оптимальну структуру капіталу, яка з точки зору розвитку фінансової стійкості компанії.

Для виявлення особливостей формування статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю необхідно дослідити формування капіталу в

різних українських компаніях.

З метою виявлення переваг та недоліків створення та функціонування господарських товариств в табл. 1.2 наведено їх порівняльну характеристику відповідно до вимог чинного законодавства.

Таблиця порівняння показує, що чинний закон детально регламентує порядок внесення статутного капіталу лише в товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства. Особливістю економічної функції є мінімальний розмір статутного капіталу, передбачений чинним законодавством та реєстраційним внеском, та ступінь відповідальності засновника (учасника) при виході з компанії.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика господарських товариств в Україні

Критерії	Господарські товариства				
	ТзОВ	ТзДВ	Повне	Командитне	Акціонерне
Установчі документи	статут		Установчий договір		статут
Мінімальний розмір статутного капіталу	1 мінімальна заробітна плата		Визначається за згодою засновників		1250 мінімальних заробітних плат
Капітал підприємства	Розподілений на частки		Розподілений на частки		Розподілений на акції
Характер розподілу доходів	За згодою партнерів, згідно зі статутом		За згодою партнерів, їх права та обов'язки закріплені в установчому договорі		Дивіденд розраховується на акцію відповідно до визначеної дивідендної політики

Щодо мінімальної суми капіталу, закон передбачає умову, що розмір основних фондів активів компанії залишається (з точки зору амортизації) до прийняття рішення про додавання або віднімання подальшої ліквідації у відповідній ліквідації. Це стосується лише компаній та товариств з обмеженою відповідальністю [15, с. 10].

Внесками до статутного капіталу можуть бути:

- 1) грошові кошти (а т. ч. в іноземній валюті);
- 2) цінні папери (акції, облігації, інвестиційні сертифікати і т.д.);
- 3) інше майно (нерухомість, обладнання, техніка та інші матеріальні

цінності);

4) майнові права, що мають грошову оцінку (права на об'єкти інтелектуальної власності: патенти, винаходи, знаки для товарів і послуг і т.д., а також права користування майном).

Розглянемо докладніше про формування капіталу в грошових коштах та майном. Роблячи грошову пожертву, засновник може відкрити спеціальний рахунок для формування статутного капіталу. Порядок відкриття рахунку передбачено п. 4.2 Інструкції № 492 [26, с. 19]. Грошові кошти можна пересилати безготівковою формою, в інших формах готівки, залучаючи іноземних інвесторів у власну валюту за рахунок касових доходів. Ви повинні подати документ, що підтверджує внесок засновника до державного реєстру. Залежно від форми вкладу можуть знадобитися платіжні доручення або квитанції. У документі, що підтверджує пожертву, має бути вказана мета платежу.

Формування статутного капіталу за рахунок майнових внесків має певні особливості. Оцінка майнових внесків здійснюється за угодою засновників (ст. 13 Закону «Про господарські товариства») [19], крім випадків, коли створюється господарське товариство з часткою державної або комунальної власності. В цьому випадку оцінка проводиться за допомогою професійного оцінювача (ст. 7 Закону № 2658) [21]. В інших випадках засновник компанії зазначає, як оцінюється внесок активів, і фіксує рішення за лічені хвилини. Подароване майно є частиною роботи, яка є власністю компанії, і він може використовувати його для будь-яких цілей. Але потрібно враховувати деякі нюанси:

1. Після закінчення другого року та подальших років вартість чистих активів товариства не може бути меншою, ніж зафіксований у статуті розмір статутного капіталу

2. У деяких випадках внеском до статутного капіталу є не майно, а право користування ним. У цьому випадку продати таке майно не можна.

3. В окремих випадках на продаж деякого майна в засновницьких документах може бути встановлене обмеження.

Закон забороняє внески до статутного капіталу земель сільськогосподарського призначення, векселі, бюджетні кошти, кошти, отримані в кредит та заставу, а також розміщення корпоративних облігацій для формування та збільшення статутного капіталу компанії, що випускає такі облігації [31, с. 25]. Це також не дозволяє корпоративним учасникам звільняти внески для створення статутного капіталу, у тому числі шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог.

Важливим моментом для формування статутного капіталу компанії є час і розмір внесків акціонерів, що становить понад 50%. Решта 50% статутного капіталу повинна бути сформована протягом одного року з дня утворення компанії (ч.3 ст. 144) [61, с. 28]. Якщо ці вимоги не виконуються, компанія оголосить офіційне зменшення статутного капіталу на суму, вже сплачену засновником, та ліквідує компанію лише за умови зменшення масштабу після вирахування статутного капіталу. Збільшення статутного капіталу попередньої суми за рахунок внесків інших членів компанії. Цього можна уникнути лише шляхом створення статутного капіталу попереднього розміру за участю інших членів компанії. В даному випадку мінімальний розмір статутного капіталу береться на момент створення ТОВ [35, с. 40].

До учасників які не внесли вчасно, або не в повному обсязі протягом встановленого законом строку своє частки можуть бути застосовані такі методи покарання:

- 1) за рішенням зборів засновників його частку може бути зменшено до розміру, який він фактично вніс;
- 2) його можуть виключити з товариства за невиконання своїх обов'язків;
- 3) статутом може бути передбачено фінансову відповідальність, наприклад, у вигляді пені або штрафів.

До 2018 року порядок розкриття інформації про розмір статутного капіталу у Балансі підприємства регламентувався п.37 П(С)БО 2 «Баланс». Згідно нього у статті «Статутний капітал» наводиться зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства.

Так само до 2018 року форма і зміст Звіту про власний капітал відповідала нормам П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал». Метою складання Звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Зміни власного капіталу підприємства, регламентовані П(С)БО 5: зміни, зумовлені обліковою політикою, переоцінкою активів, розподілом прибутку, внесками учасників, вилученням капіталу.

Проте, 7.02.2018 року Міністерство Фінансів України (МФУ) видало Наказ №73, який зареєстровано в Мінюсті 28.02.2018 року за №336/22868. В наказі визначено нові вимоги до фінансової звітності, і відповідно внесено зміни до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а це в свою чергу тягне наслідки по змінам при складанні звітності. Суб'єкти підприємницької діяльності (юридичні особи) зобов'язані за перший квартал 2018 року скласти звітність з урахуванням вимог, які викладені в наказі. Форми нової звітності затверджені цим же наказом: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал (додаток А.4-А.5)

Правові основи господарської діяльності, що базуються на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності встановлює Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 [12]. Цей нормативний документ викладає основні принципи українського менеджменту та регулює економічні відносини, що виникають у процесі регулювання та регулювання

економічної діяльності серед його учасників у сфері управління. Організаційною формою господарювання виступає підприємство. За нормами Господарського і Цивільного Кодексів підприємства розрізняють залежно від: форми власності, способу створення та формування статутного фонду. Кількості працюючих та обсягу валового доходу, наявності та розміру в статутному фонді іноземних інвестицій. Зв'язку з іншими підприємствами.

Стаття 113 Цивільного Кодексу України визначає форми створення господарських товариств: повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, акціонерне товариство, виробничий кооператив [68].

Законом України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ зі змінами і доповненнями визначено, що внески учасників та засновників компаній можуть включати гроші, цінні папери, інші товари, майно або інші передані грошові права, крім випадків, передбачених законодавством [19]. Забороняється використовувати для формування статутного капіталу бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу, крім випадків, передбачених Законом України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» протягом строку його дії.

У підприємствах державної форми власності для забезпечення їх діяльності статутний капітал утворюється за рахунок виділеної державою частини національного майна (необоротних і оборотних активів) і надалі збільшується за рахунок власного прибутку.

Підприємство, в статутному фонді якого не менш як десять відсотків становить іноземна інвестиція, визнається підприємством з іноземними інвестиціями [35, с. 39]. Статутний капітал такого підприємства формується за рахунок внесків засновників у майно підприємства (необоротні й оборотні активи). Розмір статутного капіталу такого підприємства, зареєстрований в установчих документах, може змінюватися тільки за рішенням його

засновників при збільшенні (або зменшенні) капіталу, а отже, і частки прибутку кожного з учасників. Збільшення статутного капіталу підприємства може здійснюватись за рахунок додаткових вкладень засновників у майно (капітал) підприємства або за рахунок отриманого прибутку; зменшення – внаслідок виходу одного або кількох засновників із підприємства, або при списанні збитків, яких учасники не зможуть покрити майбутнім прибутком.

До 2016 року діяли законодавчо встановлені вимоги щодо мінімального розміру статутних капіталів для двох видів господарських товариств:

- для акціонерного товариства – не менше суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства;

- для товариства з обмеженою відповідальністю – не менше суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення товариства з обмеженою відповідальністю.

З 2016 року зазначені вимоги змінилися (табл. 1.3)

Таблиця 1.3

Мінімальні розміри статутних капіталів господарських товариств у 2016 році

Вид товариства	Статутний капітал	Розмір статутного капіталу, грн.		
		з 01.01.2016 по 30.04.2016	з 01.05.2016 по 30.11.2016	з 01.12.2016 по 31.12.2016
Акціонерне товариство	1250 мінімальних заробітних плат	1 722 500	1 812 500	1 937 500

Вимоги до статутного капіталу господарських товариств визначено у ст. 52 та ст. 65 Закону України «Про господарські товариства» від 19.02.91 р. №1576-ХІІ, а також у ст. 14 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. N 514-VI для акціонерних товариств, створених з 30.04.2009 р., та акціонерних товариств, внутрішні положення яких приведені у відповідність до

норм цього Закону.

Для приватних підприємств розмір статутного фонду не встановлений (лист Держкомпідприємництва від 26.03.2004 р. N 1858).

Розміри статутних капіталів товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю командитних підприємств та приватних підприємств не обмежуються.

Зменшення або збільшення статутного капіталу можливе у таких випадках [37, с.48]:

- 1) при зміні номінальної вартості акцій;
- 2) при прийнятті нових членів до складу учасників (додатковий випуск акцій) або вибутті учасників (анулювання частини акцій, викуплених у акціонерів);
- 3) при обміні акцій на облигації;
- 4) при спрямуванні коштів резервного капіталу до статутного капіталу.

Згідно зі ст. 115 ЦКУ статутний капітал підприємств повинен утворюватися за рахунок майна, що передається учасниками у власність господарського товариства у вигляді внесків. Такими внесками можуть бути: будівлі, споруди, обладнання, цінні папери, нематеріальні активи, оборотні активи, грошові кошти. Проте, нормативно. Базою встановлені певні обмеження. Згідно ст. 86 ГКУ заборонено використовувати для формування статутного капіталу бюджетні кошти, грошові кошти в кредиті і під заставу.

Грошова оцінка внесків учасників господарського товариства здійснюється за згодою всіх його учасників. В окремих випадках виконується незалежна експертна оцінка. Так. Згідно з Законом України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07 2001 р. № 2658, проведення такої оцінки передбачається при визначенні вартості внесків учасників господарського товариства, якщо вкладом є майно товариств з державною часткою. А також у разі виходу чи виключення учасника зі складу господарського товариства.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93 зобов'язує підтверджувати експертною оцінкою в Україні вартість іноземної інвестиції у вигляді інтелектуальної власності [23]. Після формування 50% статутного капіталу суб'єкт набуває права на державну реєстрацію згідно вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців» від 15.05.2003 р. № 755 [20].

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначається ціль, склад та принципи підготовки фінансової звітності і вимоги до призначення і розкриття її елементів. Фінансова звітність подається в обов'язковому порядку кожного кварталу поточного року разом з податковою звітністю до органів податкової служби.

Розглянемо детальніше процедурні особливості реєстрації підприємства зі статутним капіталом.

З 01.07.2004 р. усі суб'єкти господарювання реєструє держреєстратор шляхом внесення запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (далі – Реєстр). Ця процедура розпочинається з подачі Реєстраційної картки ф. № 1, затвердженої наказом № 3178/5. Хоча вона містить значну кількість розділів та граф, заповнити її зовсім не складно – адже слід вписати дані засновників і директора та відомості з протоколу зборів [62, с. 6].

Якщо засновниками підприємства виступає хоча б одна юрособа, необхідно також підготувати документ, що підтверджує «структуру власності засновників – юридичних осіб, яка дає змогу встановити фізичних осіб – власників істотної участі цих юридичних осіб» (абз. 6 ч. 1 ст. 24 Закону про держреєстрацію). На практиці держреєстратори під ним розуміють нотаріально засвідчену копію статуту засновника-юрособи, що є резидентом (якщо воно зареєстровано в іншій місцевості), а якщо така юрособа-нерезидент – один із таких документів (за умови наявності в ньому відповідної інформації):

1) витяг із торговельного, банківського або судового реєстру, легалізовані в установленому порядку;

2) письмову заяву засновника юрособи-нерезидента в довільній формі та скріплену печаткою засновника юрособи-нерезидента (за наявності);

3) письмову заяву засновника юрособи-нерезидента в довільній формі та скріплену печаткою засновника юрособи-нерезидента, із зазначенням причин неможливості подання інформації про фізосіб – власників істотної участі (лист Держкомпідприємництва від 22.12.10 р. № 16499).

Якщо підготовлено зазначені вище документи, необхідно сплатити 170 грн. реєстраційного збору (ч. 1 ст. 10 Закону про держреєстрацію). Доказами такої оплати держреєстратори визнають квитанцію банку або платіжне доручення з відміткою банку про зарахування коштів до бюджету.

Після цього є всі підстави для реєстрації підприємства попри умові наявності наступних документів [61, с. 20]:

- 1) оригінал заповненої Реєстраційної картки ф. № 1;
- 2) примірник оригіналу (ксерокопію, нотаріально засвідчену копію) рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення юрособи;
- 3) два оригінали статуту (крім випадку, коли підприємство діятиме на підставі модельного статуту);
- 4) оригінал документа, що засвідчує сплату реєстраційного збору;
- 5) документ, що підтверджує структуру власності засновників;
- 6) нотаріально засвідчену копію довіреності – якщо процедуру реєстрації буде виконувати не засновник підприємства, а уповноважена особа.

Слід зауважити, що такий документ, як декларація про майновий стан і доходи (податкова декларація), завірена податковим органом, до цього переліку не включається, тож реєстратори не вправі його вимагати, навіть на виконання приписів ч. 3 ст. 86 ГКУ (див. лист Держкомпідприємництва від 16.04.10 р. №4849).

Під час заповнення Реєстраційної картки за ф. № 1 слід зазначити основні

види економічної діяльності юрособи та їх коди.

Слід звернути у вагу на те, що протягом 2017 року одночасно діють як старий КВЕД ДК 009:2005, так і новий КВЕД ДК 009:2010. Проте, новостворені підприємства мають зазначати у картці саме нові коди, оскільки програмне забезпечення держреєстраторів налаштоване в частині реєстрації юросіб уже за КВЕД ДК 009:2010. З видами діяльності та їх кодами можна ознайомитися на офіційному сайті Держстату України (посилання на «Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД-2010») [30, с. 4].

Отримавши відповідні документи, держреєстратор перевіряє їх, сканує статут підприємства, здійснює реєстраційні дії, на посвідчення чого видає виписку з Реєстру та другий екземпляр статуту з відміткою про його реєстрацію. Ці два документи – свідчення того, що етап держреєстрації нового суб'єкта господарювання здійснено.

По завершенні реєстраційних дій відомості про створену юрособу автоматично потрапляють до всіх основних гравців на полі реєстрації підприємства: органів статистики, податкової та ПФУ (ч. 1 ст. 26 Закону про держреєстрацію). Отримана цими органами інформація – підстава для взяття юрособи на облік (ч. 1 ст. 26 Закону про держреєстрацію. п. 12 Положення № 118). Водночас це не відмінює необхідність отримання у зазначених органах документів, що посвідчують факт обліку підприємства. І перший у черзі – орган статистики, який видає довідку ЄДРПОУ.

Включають до цього реєстру всіх юросіб – незалежно від форм власності та організаційно-правових форм господарювання, що знаходяться на території України (п. 2 Положення № 118). а відповідно, і отримати таку довідку мають усі без винятку підприємства.

Для цього до відповідного органу статистики слід подати (п. 4.2 Стандарту № 194):

1) запит на отримання довідки ЄДРПОУ – це щось на кшталт заяви. Єдиного затвердженого зразка цього документа немає, тому скласти такий

запит ліпше безпосередньо в органі;

2) оригінал банківської квитанції або платіжного доручення з відміткою банку про оплату довідки. Вартість послуги з отримання довідки ЄДРПОУ залежить від строку виготовлення. Так, наприклад, отримати довідку протягом 5 робочих днів коштуватиме 13 грн, а протягом одного дня – 26 грн. (п. 1 постанови № 749);

3) копію довіреності на уповноваження заявника отримати відповідну довідку (оригінал – на випадок сумнівів у службовців у автентичності копії).

4) копію виписки (витягу) з Реєстру (оригінал – у разі бажання службовця звірити копію з оригіналом).

Видавати довідку ЄДРПОУ уповноважений не лише орган статистики за місцем знаходження підприємства, а навіть головне управління статистики у відповідному обласному центрі (п. 2 наказу № 164). Строку, протягом якого слід устигнути відвідати статистику після держреєстрації юросіб, закон не містить.

За наявності зазначених документів складнощів в отриманні довідки ЄДРПОУ зазвичай не виникає. Тож протягом обумовленого строку (залежно від тарифу оплати послуги) необхідно отримати оригінал відповідної довідки, що свідчить про вдале завершення другої стадії реєстрації підприємства.

Наступним етапом є подання документів до податкового органу та пенсійного відомства. Послідовність подання документів до цих інстанцій принципового значення не має. Проте, як свідчить практика, отримання документа, що посвідчує взяття на облік суб'єкта господарювання в податковій, вимагає набагато більше часу.

Зауважимо, що з 01.01.2011 р. облік суб'єктів господарювання в податкових органах можливий за двома адресами: 1) основного місця обліку; 2) неосновного місця обліку [26, с. 19].

Перший передбачає супроводження діяльності підприємства за місцем фактичної діяльності чи розташування офісу, з якого здійснюється щоденне

керування діяльністю юрособи. а другий – за місцем розташування підрозділів, рухомого чи нерухомого майна, об'єктів оподаткування тощо (п. 63.3 ПКУ). Новостворене підприємство може одночасно реєструватися як за основним, так і за неосновним місцем обліку. Оскільки на момент заснування підприємства наявність у нього об'єктів оподаткування, які зумовлюють облік і за неосновним місцем, – радше виняток, ніж правило, сконцентруємося саме на першому виді обліку.

Ознайомившись із п. 4.1 Порядку № 1588, можна скласти висновок, що процедура отримання довідки за ф. 4-ОПП нескладна. Довідка ф. 4-ОПП – єдиний документ, який підтверджує облік суб'єкта господарювання в податковому органі (абз. 2 п. 3.11 Порядку № 1588). Для цього необхідно підготувати три основних документа:

- 1) заяву за ф. № 1-ОПП, затвердженою Порядком № 1588;
- 2) оригінал виписки або витягу з Реєстру;
- 3) копію довідки ЄДРПОУ.

Проте практика свідчить, що цих документів недостатньо, тому слід підготувати додатково копії [61, с. 27]:

- 4) статуту підприємства;
- 5) протоколу зборів засновників про створення суб'єкта господарювання та обрання директора;
- 6) паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків (ідентифікаційного коду) директора;
- 7) документів, що засвідчують право власності або право користування (договір оренди) на приміщення, за місцезнаходженням якого зареєстровано юрособу;
- 8) довіреності на уповноваження представника виступати від імені засновників.

В окремих випадках контролери додатково вимагають бізнес-план створеного підприємства, фото офісних та виробничих приміщень тощо. В

деяких регіонах після демонстрації цих паперів може мати місце діалог майбутнього директора зі співробітником податкової міліції та/або з комісією при начальнику відповідної податкової інспекції. Мета всіх цих заходів – переконатися, що підприємство створюється з реальною метою статутної діяльності. Важливим є той факт, що з моменту взяття підприємства на облік у податковому органі воно перебуває на загальній системі оподаткування (п. 3.9 Порядку № 1588). Для переходу на спрощений облік (єдиний податок) слід встигнути до кінця місяця, у якому відбулася держреєстрація, подати заяву за формою, затвердженою Порядком № 1675.

В органах ПФУ згідно з п.п. 2.1,2.4 Порядку № 21-6 повідомлення про взяття на облік юрособи як платника ЄСВ взагалі має відбуватися без будь-яких додаткових дій з боку підприємства. Фактично ж співробітники цієї установи нерідко бажають отримати наступний пакет документів (у копіях, крім заяви):

- 1) заяву про взяття на облік згідно з додатком 2 до Порядку № 21-6;
- 2) виписку з Реєстру;
- 3) довідку ЄДРПОУ;
- 4) протокол – рішення зборів засновників про створення юрособи та призначення директора;
- 5) паспорт та ідентифікаційний номер керівника;
- 6) статут підприємства;
- 7) довіреність на представника виступати від імені засновників.

Отримавши ці папери, орган ПФУ скеровує повідомлення до відповідного територіального підрозділу Фонду соцстрахування від нещасних випадків – для визначення класу професійного ризику виробництва та, відповідно, ставки ЄСВ. Згідно з п. 2.3 Порядку № 21-6 листування між зазначеними інституціями має тривати сумарно не більше 2 – 3 днів, проте на практиці можливі випадки очікування від одного до двох тижнів.

На підставі отриманої інформації щодо класу професійного ризику орган ПФУ формує повідомлення про взяття на облік платника ЄСВ. у якому зазначає

клас профризику й ставку з метою нарахування внесків, порядок подання звітності й строки сплати збору, та скерує його поштою суб'єкту господарювання або вручає його під підпис представникові підприємства.

Таким чином, процедура реєстрації підприємства включає декілька послідовних стадій:

- внесення відомостей про підприємство до державного Реєстру;
- взяття підприємства на облік у органах статистики;
- постановка на облік у податкових органах;
- одержання повідомлення про облік у органах Пенсійного Фонду

України.

Отже, статутний капітал є майновою основою діяльності компанії, що визначає частку кожного учасника в управлінні компанією та забезпечує відповідність інтересам кредиторів. Наявність статутного капіталу є важливою умовою функціонування компанії. Під час створення корпоративного капіталу інвестиції для придбання активів формують законний капітал (реальні активи, основні засоби та інші неліквідні реальні активи).

Формування статутного капіталу має багато характеристик, особливо таких. Тільки внески засновників (фізичних та юридичних осіб) можуть бути використані для формування капіталу компанії. Внески можуть бути ліквідними активами і не є поточними. В даний час закон встановлює мінімальний розмір офіційного капіталу для товариств з обмеженою відповідальністю та обмежує внески до законного капіталу. Вибірчі документи компанії можуть також визначати межі його внеску до законного капіталу в межах чинного законодавства.

Після ретельного розгляду цього питання, ми вважаємо, що доцільно відобразити зміни, пов'язані з вартістю активів, що вносять вклад у власний капітал, такі як зміни вартості в межах бізнесу, але розмір власного капіталу та прибуток або збиток не впливають. Подібно до того, яким користується засновник. При виході з компанії.

Дослідження показують, що боргові цінні папери не вносять до статутного капіталу, оскільки корпоративна діяльність не може починатися із зобов'язань перед третіми сторонами. Пожертви заборонені, але обмежень щодо облігацій немає. Отже, ми пропонуємо внести зміни до Господарського кодексу України, щодо майна, яке може бути внесками, доповнити пайовими цінними паперами та щодо обмежень – доповнити борговими цінними паперами.

Таким чином, в даний час в Україні операції з статутним капіталом не регулюються належним чином. Детальний аналіз цього питання показує чинне законодавство, правила бухгалтерського обліку, розбіжності в податковому обліку та відсутність методологічного забезпечення для прогнозування розміру статутного капіталу на основі справедливої вартості та вартості чистих активів.

1.3. Передумови формування й удосконалення методологічної бази обліку зареєстрованого капіталу підприємств в умовах розширення інтеграції та залучення іноземних інвестицій

Розвиток та інтеграція світової економіки обумовлена глобалізаційними процесами спричиняє загострення конкурентної боротьби та формує у вітчизняних суб'єктів господарювання потребу у додатковому фінансуванні. Внаслідок цього все більшого розповсюдження набуває залучення іноземних інвестицій та створення підприємств з часткою іноземного інвестора у статутному фонді за рахунок грошових внесків, рухомого та нерухомого майна, цінних паперів та ін.

Фактичний приплив фінансових ресурсів до компанії відбувається лише за умови додаткового вкладу інвестора для зміни прав корпоративної компанії або якимось іншим способом збільшення капіталу (статутного капіталу).

Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства зводяться до

такого:

1) збільшити розмір капіталу, в межах якого власники підприємства відповідають за його зобов'язаннями перед кредиторами. Це підвищує довіру та фінансову незалежність компанії;

2) мобілізуйте фінансові ресурси для реалізації інвестиційних проектів, планів відновлення, модернізації існуючих потужностей, модернізації або розширення виробництва;

3) капіталізація зазвичай збільшується за рахунок залучення додаткових грошових ресурсів, таким чином збільшуючи ліквідність і платоспроможність компанії.;

4) накопичення фінансового капіталу для придбання корпоративних прав у інших компаній, придбання або придбання можливостей, у тому числі для збільшення впливу в інших компаніях.

На підприємствах, у статутному капіталі яких наявна певна частка іноземних інвестицій – окреслений капітал відображає зафіксовану у контрактній угоді загальну вартість активів і фінансових інвестицій, що є спільною власністю вітчизняних та іноземних інвесторів. Ураховуючи, що підприємства з іноземними інвестиціями створюється у формі корпоративної форми власності – до дня установчих зборів його інвестори повинні внести частину свого внеску до статутного капіталу. Наприклад, інвестори ВАТ повинні внести не менш, як 30% номінальної вартості акцій (інвестори ЗАТ - 50% номінальної вартості акцій, інвестори ТОВ – 50% зазначеного в установчих документах вкладу) на спеціальний рахунок, що після державної реєстрації, буде функціонувати як поточний. При цьому, внески засновників можуть здійснюватися у грошовій та не грошових формах (а саме матеріальними цінностями, майновими правами та ін.) І, якщо грошові внески зберігаються на спеціальному рахунку, то для майнових внесків необхідне призначення особи, відповідальної за їх збереження.

Виходячи з вищенаведеного, до реєстрації підприємства з іноземними

інвестиціями обов'язковим є визначення порядку; приймання та призначення особи, відповідальної за збереження не грошових внесків, оформлення та збереження документації; видачі інвесторам письмових зобов'язань та тимчасових посвідчень; оплати до реєстраційних витрат.

При цьому для забезпечення повноти та достовірності даних щодо власного капіталу, необхідним є ведення до реєстраційного аналітичного обліку формування статутного капіталу у розрізі акціонерів (або пайовиків) за видами внесків. Однак, методи, засоби реалізації та організації такого обліку у повній мірі законодавчо не визначені. Наприклад, не уніфіковано форми документів дореєстраційного аналітичного обліку формування статутного капіталу(табл. 1.4).

Для заповнення робочої таблиці з метою унаочнення даних було взято за основу умовний приклад, вихідні дані якого включають інформацію про документи наступних підприємств: 1) ТОВ СП Виробничо-комерційне СП «Модус Ко Лтд»; 2) ТОВ СП «Валес»; 3) ТОВ сервісне підприємство СП «Неброк-сервіс»; 4) ТОВ «СП Олновка»; 5) ТОВ СП «Марія імекс»; 6) ВАТ СП «Данко»; 7) ТОВ СП «Ютс-пром»; 8) ТОВ СП «МІМІНО»; 9) ТОВ СП АГРІ ЛЕНД.

Необхідним є формування такого документу у таблично-текстовій формі з наведенням даних щодо: інвестора; частки інвестора у статутному капіталі та її емісійної вартості; неоплаченого інвестором капіталу; внесеного до реєстрації частки капіталу (із зазначенням: дати внеску; № документу ,що підтверджує здійснення операції; номінальної вартості внеску; форми внеску).

Таблиця 1.4

Форми документів для до реєстраційного аналітичного обліку формування статутного капіталу підприємств з іноземними інвестиціями

Документи	Підприємства*								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Довідка особи, відповідальної за збереження внесків у вигляді майна, із наведенням інформації, щодо: 1) П.І.Б інвестора; 2) неоплаченого інвестором капіталу; 3) внеску інвестора до дати реєстрації (у грошовій та не грошовій формі).	+	-	-	-	+	+	+	+	-
Аналітична таблиця «Облік внесків інвесторів», із наведенням інформації, щодо: 1) П.І.Б інвестора; 2) частки інвестора у статутному капіталі; 3) загальної (номінальної) вартості внеску, що підлягає сплаті; 4) внеску інвестора до дати реєстрації.	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Аналітична відомість дореєстрованого аналітичного обліку статутного капіталу, із наведенням інформації, щодо : 1) П.І.Б. інвестора (або його скороченої назви), юридична адреса; 2) неоплачений інвестором капітал; 3) внески інвестора у грошовій формі (№ виписки банку, дата зарахування внеску на спеціальний рахунок, валюта платежу); 4) внесок інвестора у не грошовій формі (назва матеріального активу, дата зарахування на «дореєстраційний» баланс підприємства, документ, що підтверджує здійснення операції та вартість майнового внеску.	-	-	-	+	-	-	-	-	+
Дореєстраційний журналу обліку внесків, із наведенням інформації щодо: 1) П.І.Б інвесторами; 2) неоплаченого інвестором капіталу; 3) дореєстраційного внеску.	-	-	+	-	-	-	-	-	-

Такий документ може бути оформлено у вигляді відомості до реєстрованого обліку статутного капіталу (табл. 1.5).

Така форма здатна забезпечити повне та достовірне відображення інформації щодо власного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями. При цьому підтвердження вартості немайнових внесків інвесторів , з боку незалежного експерта з оцінки , унеможлиблює невиправдане її завищення. Деталізоване наведення інформації щодо форми внеску (грошової або не грошової) та його виду (основних засобів, товарів, майнових паїв та ін.) дозволяє створити базу для формування вхідного балансу підприємства.

Таблиця 1.5

Відомість дореєстраційного аналітичного обліку статутного капіталу

№ п/п	Інвестор (назва або П.І.Б)	Частки інвестора		Внесено до реєстрації						Неоплачений капітал
		%	Номінальна вартість	№ документа	Номінальна вартість	Частина від внеску	Форма внеску та його вид	Підтвердження вартості не грошового внеску незалежним експертом (з оцінки)		
								дата	№ документа	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Тому вважаємо за необхідне у межах дореєстраційного обліку статутного капіталу відображення відповідних операцій на рахунках бухгалтерського обліку. При цьому розмір статутного капіталу, зазначений у статутних документах, повинен відображатися проводкою Дт 46 «Неоплачений капітал» - Кт 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Погашення заборгованості по внесках слід відображати проводкою Кт 46 «Неоплачений капітал» - Дт відповідних рахунків (в залежності від форми внеску інвестора – 31, 10, 20, та ін.) Однак , у до реєстраційному обліку такі проводки доцільно доповнювати ДР- «до реєстрації».

Для реєстрації підприємства з іноземними інвестиціями необхідно здійснювати обов'язкові дії, які вимагають певних витрат (що повинні враховуватися при обліку власного капіталу). Однак, закономірною є проблема, коли витати фактично понесені, а юридичної особи не створено – таке становище пов'язане із вимогами Цивільного кодексу України (ст.78 ч. 4). Відповідно до цих вимог, юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації, і з цього моменту вона починає облік своїх доходів, витрат, та може відшкодувати витрати, які пов'язані з її реєстрацією – які, однак , не визнаються нематеріальним активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Формування статутного капіталу на основі грошових та не грошових внесків має певні особливості, не урахування яких може призвести до зайвих витрат як юридичної особи (підприємства з інвестиціями), так і його засновників. Так, облік внесків основними засобами, нематеріальними активами, товарно-матеріальними цінностями відображаються на різних рахунках бухгалтерського обліку, однак має загальні риси. Відповідно до Податкового Кодексу України (р. 3, ст.153) господарська операція, що передбачає внесення коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою – є прямою інвестицією. При цьому, всі витрати, що пов'язані із транспортуванням, монтажем основного засобу (якщо вони мали місце) відносяться на первісному об'єкту обліку, однак це не впливає на суму заборгованості (якщо інше не передбачено установчим документом) При внесенні таких внесків іноземним інвестором процедура є аналогічною.

У випадку, якщо за результатами незалежного оцінювання справедлива вартість об'єкту основних засобів (що вже внесений) перевищує номінальну вартість акцій (паїв), її доцільно розбити на дві суми: 1) вартість акцій (або паю за номіналом); 2) різниця між справедливою в об'єкту та номіналом акцій (паю). Проблемним аспектом обліку цієї складової є те, що при отриманні такого внеску виникають податкові зобов'язання з ПДВ 17% від фактичної (законтрактованої) вартості активу (така операція прирівнюється до операції придбання, а для інвестора до операції їх продажу). Закономірно, має виникати і податковий кредит, який, однак, не може бути використаний, оскільки на момент здійснення внеску юридичної особи фактично ще не було (закономірно, вона не була платником податку).

Слід зазначити, що на підприємствах з іноземними інвестиціями характерною особливістю формування статутного капіталу є значна частка внесків і іноземній валюті, які відповідно до П(С)БУ 21 «Вплив змін валютних курсів») мають коригування на суму курсової різниці. При цьому,

заборгованість по рахунку 46 є монетарною. Отже, при первинному визнанні ці операції відображають у валюті звітності (шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції або дату визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і видатків). Таким чином, на дату реєстрації статуту треба відобразити формування статутного капіталу за валютним курсом НБУ (на цю дату) – Дт. 46 – Кт.40 . Однак ,таку заборгованість слід перераховувати на кожну наступну дату балансу та на дату здійснення розрахунків із визначенням курсової різниці, що відображається у складі доходів (субрахунок 744 – при зростанні курсу) або витрат (субрахунок 974 – при зниженні курсу) в кореспонденції з рахунком 46). Заборгованість засновників, що обліковується за на рахунку 46 «Неоплачений капітал» є немонетарною та відображається за офіційними валютним курсом НБУ.

Наприклад, 1.11.2017 р. було створено підприємство з іноземними інвестиціями ТОВ СП Ядзакі Україна, вартість статутного капіталу, що була зафіксована у статутних документах , складала 11000 євро. На дату реєстрації курс становив 11,5 грн на 1 євро або 126500грн. (внески засновників складають: 8000 євро валюти (ТОВ Електрон) та матеріальних активів – обладнання на суму 3000 євро (СП «Земледар»), яке підлягає транспортуванню на митну територію України). При внесенні 8000 євро курс становив 11,5грн. за 1 євро (86250 грн.). 10.11.2017 донесено 500 євро за курсом 11,73 (5865грн.). 16.11.2010, на момент розмитнення обладнання, курс євро становив вже 11,74грн. за 1 євро – отже митна вартість обладнання становила 35220тис.грн. При розмитненні також було сплачено мито 3522грн.; митний збір 97грн.; ПДВ 7748,4 грн. $((3522+3520)*20\%)$. При цьому заборгованість засновника вважається сплаченою лише на 3000 євро за курсом на дату реєстрації – 11,5грн. за 1 євро (34500грн.).

Таким чином, за внесками засновників у іноземній валюті доцільно сформувати спеціальні картки аналітичного обліку з метою інформування

інвесторів щодо особливостей формування статутного капіталу та супутніх операцій за такими господарськими фактами (табл. 1.6-1.7).

Таблиця 1.6

Картка аналітичного обліку внесків засновників у іноземній валюті

ПП «Вибір»(засновник ЛТД «Оріон»)

Заборгованість	Внесено	Сума		Супутні операції за внеском в іноземній валюті	Відображено у обліку		Курс, грн. за 1 євро
		у грн.	у євро		дебет	кредит	
X	X	34500	3000		46	40	11,5
X	X	11367,4	-	Здійснено митним органом оплату за розмитнення	377	311	11,47
X	Обладнання НЛ-134/97	34500	3000		10	46	11,5
X	X	3619	-	Включено до вартості об'єкта мито та митний збір	10	377	-
X	X	-	-	Відображено суму податкового кредиту за «імпортним» ПДВ	641	377	7748,4

Після реєстрації у статутному капіталі підприємства з іноземними інвестиціями можуть здійснювати операції, що пов'язані з його зміною, а саме:

1) збільшення статутного капіталу шляхом внесення додаткових внесків або реінвестування дивідендів (наприклад, для ВАТ на практиці можливе використання двох способів збільшення статутного капіталу: додатковий випуск акцій тієї ж або нової номінальної вартості);

2) зменшення статутного капіталу (наприклад: на ВАТ шляхом зменшення кількості акцій існуючої номінальної вартості або деномінації; на ТОВ шляхом викупу паїв засновників).

Таблиця 1.7

Картка аналітичного обліку внесків засновників у іноземній валюті

ПП «Вибір»(засновник СП «Євробізнес»)

Заборгованість	Внесено	сума		Супутні операції за внеском в іноземній валюті	Відображено у обліку		Курс, грн. за 1 євро.
		У грн.	У євро				
	X	92000	8000		46	40	11,5
X	Внесено валюту,євро	86250	7500	-	312	46	11,5
X	Внесено валюту,євро	5862	500	-	312	46	11,73
X	X	112	-	Відображено позитивну різницю	46	744	-

Повний та достовірний облік таких змін набуває першочергового значення, оскільки зменшення частки іноземного інвестора може призвести до втрати статусу підприємства з іноземними інвестиціями, а відповідне збільшення – інтегрує ризик втрати контролю з боку контролюючого інвестора (або інвесторі).

Тому важливе значення має інвентаризація, яка є необхідною умовою для підтвердження показників фінансової звітності та обов'язкового згідно чинного законодавства (а саме Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Висновки до першого розділу.

Систематизовано наукові підходи до понятійного апарату в частині власного капіталу, а також положення нормативно-правових актів щодо визнання, оцінки та обліку власного капіталу господарюючих суб'єктів.

Поняття «власний капітал» виникло в об'єктивному плані бухгалтерського обліку і базувалося на узагальненні бухгалтерської практики багато років тому. Історичні огляди вказують на витоки та широту підходів до розгляду правосуддя як економічної категорії. Для визначення наукової

справедливості розглянемо «власний капітал», який вважається макроекономічним рівнем та особливою увагою до мікроекономіки або справедливості в бухгалтерському обліку. Серед вчених немає єдиної думки щодо визначення поняття «власний капітал». Власний капітал – це загальне незалежне фінансування, яке використовує компанія для формування активів, що належать компанії з точки зору власності. Сума капіталу розраховується як частина основного засобу після вирахування зобов'язань. Сутність власного капіталу підприємства проявляється через його функції, основні з яких [3, с. 210]:

- Функції створення та управління компанією: власний капітал з точки зору статутного капіталу є фінансовою основою для створення нового суб'єкта господарювання;

- функція відповідальності та гарантії: власний капітал відповідає вартості компанії на активній стороні балансу. Чим більший власний капітал, тим втрата компанії, яка страждає без шкоди для інтересів кредиторів, отже, тим вище майно кредитора;

- захисна функція: чим більший власний капітал, тим краще компанія захищена від впливу загрозливих факторів, оскільки вона може покрити збитки компанії, використовуючи капітал.;

- функція фінансування та забезпечення ліквідності: внески у власний капітал можуть бути як грошовими коштами, так і будівлями, обладнанням, цінними паперами та іншими реальними активами. Це може бути використано для фінансування операційної та інвестиційної діяльності, а також для погашення боргу. Це збільшує ліквідність компанії, з одного боку, та потенціал для довгострокового фінансування, з іншого;

- база для нарахування дивідендів і розподілу майна: прибуток, отриманий протягом року, розподіляється та виплачується власникам прав компанії у вигляді дивідендів або заощаджень (направляється для збільшення капіталу або резервного капіталу);

- функція контролю та управління: за законом власники компаній можуть брати участь в управлінні. Фактичний контроль над компанією здійснює власник пакету управління правами компанії;

- рекламна (репрезентативна) функція: капітал (власний капітал) законної компанії формує основу довіри не лише інвесторів, а й постачальників виробничих факторів та споживачів готової продукції.

РОЗДІЛ 2

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Приватне підприємство «Вибір» (далі – ПП «Вибір») є юридичною особою приватного права, створене у порядку, визначеному чинним законодавством. ПП «Вибір» у своїй діяльності керується положенням Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про господарські товариства» та інших чинних законодавчих актів, а також Статуту (додаток Б). Місце знаходження підприємства: Кіровоградська область, Петрівський район, смт. Петрове, вул. Перемоги 2.

ПП «Вибір» створене виключно як господарське товариство і здійснює підприємницьку діяльність з метою (має своєю ціллю) одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками.

Предметом діяльності підприємства є:

1. Науково-дослідницька та проектна діяльність.
2. Виробнича діяльність.
3. Торгівельно-закупівельна та посередницька діяльність.
4. Надання послуг.

Основним предметом діяльності ПП «Вибір» є виробництво і переробка всіх видів сільськогосподарської продукції, як рослинного, так і тваринного походження як власного виробництва, так і придбаної у іншого виробника.

Майновий стан підприємства характеризується складом, розміщенням, структурою та динамікою активів (майна) та пасивів (власного капіталу та зобов'язань). Джерелами аналізу майнового стану підприємства є річна фінансова звітність ПП «Вибір» за 2017 – 2019 рр. (додаток В.1-В.3).

Проаналізуємо динаміку та структуру майна ПП «Вибір» за допомогою табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка та структура майна ПП «Вибір» за 2017 - 2019 рр.

Види активів	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р	
	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис.грн.	у %
Майно - всього	31431,1	100	31001,3	100,0	29257	100,0	-2174,1	-6,9
1. Необоротні активи	21160,8	67,3	20350	65,6	19536,7	66,8	-1624,1	-7,7
1.1. Основні засоби	20024,6	94,6	18421	90,5	17029,7	87,2	-2994,9	-15,0
2. Оборотні активи	10270,3	32,7	10651,3	34,4	9720,3	33,2	-550	-5,4
2.1. Запаси	6872,2	66,9	6223	58,4	6125	63,0	-747,2	-10,9
2.1.1. Виробничі запаси	4387,7	63,8	4279	68,8	5480	89,5	+1092,3	+24,9
2.1.3. Готова продукція та товари	2484,5	36,2	1944	31,2	645	10,5	-1839,5	-74,0
2.2. Поточні біологічні активи	1874,7	18,3	3290	30,9	2886	29,7	+1011,3	+53,9
2.3. Поточна дебіторська заборгованість	1436,5	14,0	254,3	2,4	644,3	6,6	-792,2	-55,1
2.4. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	86,9	0,8	884	8,3	65	0,7	-21,9	-25,2

Аналіз майнового стану показав, що у 2019 році вартість майна ПП «Вибір» порівняно з 2017 роком зменшилася на 2 млн 174 тис. грн., або на 6,9 %. Вартість необоротних активів зменшилася на 1 млн 624,1 тис. грн., при цьому вартість основних засобів зменшилася на 2 млн 994,9 тис. грн., або на 15,0 %.

Вартість оборотних активів зменшилася у 2019 році порівняно з 2017 роком на 550 тис. грн., або на 5,4 % за рахунок вартості запасів на 747,2 тис. грн., або на 10,9 %, суми поточної дебіторської заборгованості на 792,2 тис. грн., або на 55,1 %, суми грошових коштів та їх еквівалентів на 21,9 тис. грн., або на 25,2 %.

У структурі майна ПП «Вибір» протягом досліджуваних років переважає

питома вага необоротних активів та становила на кінець 2019 року 66,8 %, що менше порівняно з 2017 роком на 0,5 пункти.

Ефективність використання майна підприємства характеризується часткою інтенсивних (ресурсовіддача) і екстенсивних (збільшенням розміру майна) чинників у збільшенні виручки від реалізації продукції. За допомогою способу ланцюгових підстановок та табл. 2.2 визначимо вплив середньорічної вартості майна та ресурсовіддачі на зміну чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «Вибір».

Таблиця 2.2

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції ПП «Вибір» за 2018 - 2019 рр.

Показник	Умовні позначення	Роки		Відхилення 2019 р. до 2018 р.	
		2018	2019	абсолютне	відносне
Середньорічна вартість майна, тис.грн.	М	31216,2	30129,15	-1087,05	-3,5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	ЧД	18383	20983,7	+2600,7	+14,1
Ресурсовіддача, грн.	PВ	0,59	0,70	+0,11	+18,3

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «Вибір»:

$$\text{ЧД} = \text{М} \times \text{PВ}. \quad (2.1)$$

За даними табл. 2.2 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис.грн.:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{М}_1 \times \text{PВ}_0 \quad (2.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 301129,15 \times 0,59 = 177666,20.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПП «Вибір», тис. грн.:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (2.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 20983,7 - 18383 = +2600,7,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta \text{ЧД}_M = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0 \quad (2.4)$$

$$\Delta \text{ЧД}_M = 177666,20 - 18383 = +159283,2.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}} \quad (2.5)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} = 20983,7 - 177666,20 = -156682,5.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧД}_M + \Delta \text{ЧД}_{\text{рв}} \quad (2.6)$$

$$\Delta \text{ЧД} = +159283,2 - 156682,5 = +2600,7.$$

Факторний аналіз чистого доходу ПП «Вибір» показав, що за рахунок зниження середньорічної вартості майна підприємства у 2019 році порівняно з 2018 роком на 1 млн 87,05 тис. грн., або на 3,5 %, сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилася на 159 млн 283,2 тис. грн.; за рахунок підвищення ресурсовіддачі на 0,11 грн., або на 18,3 %, сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшилася на 156 млн 682,5 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

За даними табл. 2.3 проведемо аналіз оборотності оборотних активів ПП «Вибір» за 2017 – 2019 рр.

Таблиця 2.3

Оборотність оборотних активів ПП «Вибір» за 2017 – 2019 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
	2017	2018	2019	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн.	19113	18383	20983,7	+1870,7	+9,8
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	9321,05	10460,8	10185,8	+864,75	+9,3
Коефіцієнт обертання оборотних коштів	2,051	1,757	2,060	+0,010	x
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,488	0,569	0,485	-0,002	x
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	176	205	175	-1	-0,5

Коефіцієнт обертання оборотних коштів збільшився з 2,051 у 2017 році до

2,060 у 2019 році, тобто на 0,010 пункти, відповідно коефіцієнт завантаження зменшився з 0,488 у 2017 році до 0,485 у 2019 році, або на 0,002 пункти, а тривалість одного обороту оборотних активів зменшилася на 1 день або на 0,5 %. Вказані зміни показників свідчать про незначне прискорення оборотності, що пояснюється випереджаючим збільшенням суми чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг (на 9,8 %) порівняно із середньорічною вартістю оборотних активів (на 9,3 %).

Наступним етапом аналізу є оцінка розміру, структури (за видами) і динаміки дебіторської заборгованості з використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка та структура дебіторської заборгованості ПП «Вибір» за 2017 - 2019 рр.

Види дебіторської заборгованості	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.	
	сума, тис. грн.	у % до під-сумку	сума, тис. грн.	у % до під-сумку	сума, тис. грн.	у % до під-сумку	суми, тис.грн.	у %
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1407	97,9	182	71,6	628	97,5	-779	-55,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	27,3	10,7	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборго	29,5	2,1	45	17,7	16,3	2,5	-13,2	-44,7
Всього	1436,5	100,0	254,3	100,0	644,3	100,0	-792,2	-55,1

Аналіз табл. 2.4 показав, що сума дебіторської заборгованості ПП «Вибір» у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшилася на 792,2 тис. грн. або на 55,1% за рахунок суми заборгованості за товари, роботи та послуги на 779 тис. грн., або на 55,4 % та іншої поточної дебіторської заборгованості на 13,2 тис.грн., або на 44,7 %.

У структурі дебіторської заборгованості протягом досліджуваних років

переважає частка заборгованості за товари, роботи та послуги, яка на кінець 2019 року склала 97,5 %.

Ключовими елементами аналізу структури капіталу ПП «Вибір» є визначення його складу, співвідношення власного і позикового капіталу і їх динаміка, які наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
ПП «Вибір» за 2017 - 2019 рр.**

Види пасивів	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р	
	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис.грн.	у %
Капітал - всього	31431,1	100,0	31001,3	100,0	29257	100,0	-2174,1	-6,9
1. Власний капітал	27379,8	87,1	28869,3	93,1	28984,3	99,1	+1604,5	+5,9
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	30000	109,6	30000	103,9	30000	103,5	-	x
1.2. Нерозподілений прибуток	15718	57,4	18869	65,4	18984	65,5	+3266	+20,8
2. Зобов'язання і забезпечення	4051,3	12,9	2132	6,9	272,7	0,9	-3778,6	-93,3
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3857	95,2	2020	94,7	0	0,0	-3857	-100,0
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	194,3	4,8	112	5,3	272,7	100,0	+78,4	+40,3
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	66,6	34,3	95	84,8	169,7	62,2	+103,1	У 2,5 р.

Аналіз даних показав, що загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2019 р. зменшилася порівняно з 2017 р. на 6,9 %. Сума власного капіталу підприємства збільшилася на 1 млн 604,5 тис. грн. або на 5,9 %, при цьому сума зареєстрованого капіталу залишилася без змін, тоді як сума нерозподіленого прибутку збільшилася на 3 млн 266 тис. грн., або на 20,8 %.

Величина зобов'язань та забезпечень у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшилася на 3 млн 788,6 тис. грн., або на 93,3 % рази за рахунок суми довгострокових зобов'язань та забезпечень на 3 млн 857 тис.грн. Сума

поточних зобов'язань та забезпечень збільшилася у 2019 році порівняно з 2017 роком на 78,4 тис. грн., або на 40,3 %, при цьому сума кредиторської заборгованості збільшилася на 103,1 тис. грн., або у 2,5 рази.

У структурі джерел формування капіталу ПП «Вибір» протягом досліджуваних років переважає питома вага власного капіталу, на кінець 2019 року вона становила 99,1 %.

У табл. 2.6 відображено структуру та склад позикових коштів ПП «Вибір».

Таблиця 2.6

Динаміка та структура зобов'язань та забезпечень ПП «Вибір» за 2017 - 2019 рр.

Види зобов'язань та забезпечень	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.	
	сума, тис. грн.	у % до підсумку	сума, тис.грн.	у % до підсумку	сума, тис.грн.	у % до підсумку	суми, тис.грн.	у %
1. Довгострокові зобов'язання	3857	98,3	2020	95,5	-	-	-3857	-100,0
2. Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	66,6	1,7	95	4,5	169,7	100,0	+103,1	У 2,5 р.
товари, роботи, послуги	22,4	33,6	29	30,5	91,7	54,0	+69,3	У 4,1 р.
розрахунками з бюджетом	8,5	12,8	32	33,7	29,2	17,2	+20,7	У 3,4 р.
розрахунками з оплати праці	35,7	53,6	34	35,8	48,8	28,8	+13,1	+36,7
Всього:	3923,6	100,0	2115	100,0	169,7	100,0	-3753,9	-95,7

У 2019 р. порівняно з 2017 р. сума зобов'язань та забезпечень ПП «Вибір» зменшилася на 3 млн 753,9 тис. грн. або на 95,7 %. При цьому сума довгострокових зобов'язань зменшилася на 3 млн 857 тис. грн., тоді як поточних зобов'язань та забезпечень збільшилася на 103,1 тис. грн., або у 2,5 рази. У складі поточних зобов'язань збільшилася сума заборгованості за товари, роботи та послуги на 69,3 тис. грн., або у 4,1 рази, за розрахунками з бюджетом на 20,7 тис. грн., або у 3,4 рази, з оплати праці на 13,1 тис. грн., або на 36,7 %.

У структурі зобов'язань ПП «Вибір» протягом 2017 – 2018 рр. переважала частка довгострокових зобов'язань та забезпечень – відповідно 98,3 % та 95,5 %. На кінець 2019 року переважає питома вага поточної заборгованості, вона склала 100 %, у її структурі переважає питома вага поточної заборгованості за товари, роботи та послуги – 54,0 %.

Використаємо дані табл. 2.7 для оцінки платоспроможності ПП «Вибір» систему показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності.

Таблиця 2.7

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності

ПП «Вибір» за 2017 - 2019 рр.

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.
		2017	2018	2019	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,447	7,893	0,238	-0,209
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 0,7	7,840	10,163	2,601	-5,239
Коефіцієнт загальної ліквідності	>1,5	52,858	95,101	35,645	-17,213

Розраховані коефіцієнти абсолютної ліквідності протягом досліджуваних років є вище нормативного, зокрема у 2019 році на 1 грн. поточних зобов'язань підприємства припадало 0,24 грн. грошових коштів та їх еквівалентів, що більше порівняно з нормативним значенням на 0,04 пункти. Проміжний коефіцієнт покриття протягом досліджуваних років є вище нормативного, тобто використавши наявну дебіторську заборгованість товариство мало змогу погасити зобов'язання на протязі досліджуваних років. На кінець 2019 року на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 2,60 грн. дебіторської заборгованості та грошових коштів. Розрахований загальний коефіцієнт покриття протягом досліджуваних років є суттєво вище нормативного, на 1 грн. поточних зобов'язань припадало відповідно 52,86 грн., 95,10 грн., 35,65 грн. оборотних активів.

Розраховані показники оцінки платоспроможності ПП «Вибір» показали, що коефіцієнти є вище нормативного значення, що говорить про високі показники ліквідності та платоспроможності досліджуваного підприємства.

Отже, в ході аналізу ПП «Вибір» з'ясовано, що підприємство має задовільний фінансовий стан. Про це свідчать показники ліквідності й платоспроможності підприємства, що знаходяться в межах нормативних значень, однак, характеризуються негативною динамікою.

Підприємству необхідно розробити програму розвитку, що потребує здійснення комплексу заходів на макро- і мікрорівнях. Такими заходами можуть бути:

- Підвищення рівня знань та застосування енергоємних та ефективних технологій економії ресурсів,

- Виробництво основних сільськогосподарських культур, таких як їстівні зерна, цукрові буряки, ріпак, фрукти, льон та корми стабільні та стабільно зростають, особливо в садах та на природних пасовищах.

- Визначити обсяги виробництва та експорт за межі регіонів відповідно до потреб внутрішнього ринку.

- Здійснити низку зусиль, пов'язаних з непродуктивним придбанням земель та ерозією обробітку та доступом до науково родючих рівнів землі, використовуючи їх використання в проектах землеустрою.

- Розвиток виробництва кормів у всіх зонах, лісостепу, ріпаку, льону, виробництва, плодоовочевих та фруктових-цукрових бурякових комплексів на пагорбах і в горах.

- Оптимізуйте структуру розподілених площ і розвивайте обертальні обертання, включаючи спеціальні оберти та короткі врожаї.

- Оптимізація потенційних ресурсів для забезпечення ефективного використання та відтворення.

В ході аналізу нормативно-правового забезпечення операцій зі статутним капіталом, встановлено, що пасив балансу на даний час будується за такими розділами: I. Власний капітал; II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення; III. Поточні зобов'язання та забезпечення; IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Елементи власного капіталу та порядок відображення інформації у Балансі підприємств представлено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Склад та зміст статей I розділу Балансу «Власний капітал»

Номер рядка	Стаття балансу	Зміст
1400	Зареєстрований капітал	сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу та загального статутного капіталу, сформованого відповідно до закону, зазначеного в установчих документах
1405	Капітал у дооцінках	сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
1410	Додатковий капітал	емітований дохід (кількість власних акцій, проданих вище номіналу), сума основних фондів, отриманих безкоштовно, сума капіталу, вкладеного засновниками понад офіційний капітал, кумулятивні курсові різниці, додатковий оборотний капітал та інші склади Описано в елементах
1415	Резервний капітал	сума резерву складається відповідно до законів або установчих документів, що застосовуються за рахунок нерозподіленого прибутку компанії
1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
1425	Неоплачений капітал	сума, заборгована власником (учасником) за внесок до статутного капіталу. Сума відображається в дужках і обчислюється при визначенні загального капіталу
1430	Вилучений капітал	компанія відображає фактичну вартість власних акцій або акцій, викуплених у членів. Сума вилученого капіталу відображається в дужках і може бути взята при визначенні загального капіталу

Величина оголошеного (номінального) капіталу значиться на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», але, щоб мати уявлення про величину, реально внесену засновниками (учасниками), відповідну статтю балансу слід розглядати в єдиному зв'язку зі статтею неоплаченого капіталу, який обліковується на однойменному контрпасивному рахунку 46.

Висновки до другого розділу.

Досліджено склад, структуру та динаміку майна, джерел формування капіталу, ліквідність балансу, проведено оцінювання фінансової стійкості та

перспектив втрати (відновлення) платоспроможності, здійснено аналіз фінансової стійкості.

Аналіз майнового стану показав, що у 2014 році вартість майна ПП «Вибір» порівняно з 2012 роком зменшилася на 2 млн 174 тис. грн., або на 6,9 %. Вартість необоротних активів зменшилася на 1 млн 624,1 тис. грн., при цьому вартість основних засобів зменшилася на 2 млн 994,9 тис. грн., або на 15,0 %.

Вартість оборотних активів зменшилася у 2014 році порівняно з 2012 роком на 550 тис. грн., або на 5,4 % за рахунок вартості запасів на 747,2 тис. грн., або на 10,9 %, суми поточної дебіторської заборгованості на 792,2 тис. грн., або на 55,1 %, суми грошових коштів та їх еквівалентів на 21,9 тис. грн., або на 25,2 %.

Аналіз даних показав, що загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2014 р. зменшилася порівняно з 2012 р. на 6,9 %. Сума власного капіталу підприємства збільшилася на 1 млн 604,5 тис. грн. або на 5,9 %, при цьому сума зареєстрованого капіталу залишилася без змін, тоді як сума нерозподіленого прибутку збільшилася на 3 млн 266 тис. грн., або на 20,8 %.

Величина зобов'язань та забезпечень у 2014 році порівняно з 2012 роком зменшилася на 3 млн 788,6 тис. грн., або на 93,3 % рази за рахунок суми довгострокових зобов'язань та забезпечень на 3 млн 857 тис. грн. Сума поточних зобов'язань та забезпечень збільшилася у 2014 році порівняно з 2012 роком на 78,4 тис. грн., або на 40,3 %, при цьому сума кредиторської заборгованості збільшилася на 103,1 тис. грн., або у 2,5 рази.

У структурі джерел формування капіталу ПП «Вибір» протягом досліджуваних років переважає питома вага власного капіталу, на кінець 2014 року вона становила 99,1 %.

В ході аналізу нормативно-правового забезпечення операцій зі статутним капіталом, встановлено, що пасив балансу на даний час будується за такими розділами: I. Власний капітал; II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення;

III. Поточні зобов'язання та забезпечення; IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

РОЗДІЛ 3

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ І ЗМІН ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу

В умовах ринку основним джерелом, де акумулюється та систематизується інформація щодо відносин власності, є бухгалтерський облік. Він відображає процес формування власності, обсяг прав власників підприємства, розподіл результатів його діяльності, особливості відносин власності. На сучасному етапі реорганізації аграрних підприємств все більшої актуальності набуває дослідження процесів трансформації відносин власності. Виняткове значення мають питання вдосконалення методики обліку реформування відносин власності та власного капіталу в цілому, і статутного зокрема.

Зупинимося на головних моментах облікової політики господарюючих суб'єктів з урахуванням законодавчих змін 2017-2015 року, враховуючи, що досліджуване підприємство здійснює облік згідно з вітчизняними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Провідні фахівці-професіонали наголошують: нагромаджувати наказ про облікову політику імперативними нормами, тобто поміщати в нього всі без винятку норми бухгалтерського обліку не варто.

Головний обліковий документ має містити лише перелік обраних підприємством методів оцінки, процедур обліку, щодо яких нормативна база бухгалтерського обліку передбачає не один варіант. На цьому наголошує й Міністерство фінансів України у листі від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793.

Основні положення, що згідно ПКУ повинні знайти відображення в обліковій політиці підприємства, стосуються обліку: основних засобів;

інвестиційної нерухомості; нематеріальних активів; запасів; біологічних активів; дебіторської заборгованості; зобов'язань; доходів; витрат; відстрочених податкових активів та сегментування діяльності.

Постійне (із року в рік) застосування обраної облікової політики, іншими словами – послідовність, – один із базових принципів бухгалтерського обліку, установлений ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Проте це не значить, що, визначивши підходи до обліку активів чи зобов'язань, підприємство вже не вправі буде їх змінити. Таку можливість передбачено в п. 9 П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Трансформувати облікову політику дозволено в ситуаціях, коли:

- змінюються статутні вимоги підприємства;
- змінюються вимоги органу, який затверджує положення бухгалтерського обліку (тобто Мінфіну);
- зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.

важливе інформаційне значення. Розмір такого капіталу та розподіл часток між учасниками дозволяє Роль елементів методу бухгалтерського обліку при формуванні, зміні та використанні власного капіталу унаочнена у додатку А.6.

Щодо змін облікової політики, які забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства, їх здійснюють, якщо, на думку бухгалтера, використання нових елементів облікової політики достовірніше розкриватиме стан підприємства у фінансовій звітності.

Стосовно досліджуваної теми, слід наголосити, що облікову політику підприємство обов'язково має змінити (переглянути), якщо має місце зміна статутних вимог підприємства.

Значення обліку статутного капіталу як інструмента регулювання корпоративних відносин виявляється через його функції. Статутний капітал

виконує наступні функції:

1) інституційну. Неможливо створити окрему юридичну особу без формування статутного капіталу. Ця особливість характерна для юридичних осіб, законодавчі вимоги яких вимагають формування статутного капіталу;

2) інформаційну. Інформація про статутний капітал (загалом розмір, розподіл між учасниками, цільові внески, порядок замовлення) оцінює ризик учасників та кожного учасника, зокрема розподіл голосів між учасниками та їх вплив на компанію. Ця особливість не залежить від розміру статутного капіталу;

3) економічну. Статутний капітал є одним із джерел активів компанії. Організаційна діяльність може фінансуватися за сприяння засновника (учасника). Зокрема, внески учасників до офіційного капіталу не обкладаються податком на прибуток підприємств та ПДВ, але інші внески (не до статутного капіталу), як правило, оподатковуються.

Економічна функція також відображається в тому, що внески в законний капітал, в принципі, обмежують ризик фінансових втрат для учасників. Вони ризикують втратити лише те, що передано як внесок в статутний капітал. Особиста майнова відповідальність за створені зобов'язання юридичної особи передбачена лише у певних випадках, передбачених законодавством. Отже, статутний капітал може бути оскаржений насамперед його власниками, щоб він активно показував межі зобов'язань інших.;

4) гарантійну. Розмір статутного капіталу вказує на мінімальну вартість чистих активів компанії. Залежно від законного капіталу визначено мінімальний розмір активів компанії та гарантовано інтерес кредитора. [57, с. 1068].

Основні завдання обліку статутного капіталу полягають у наступному:

- дотримання правових вимог створення підприємств різних організаційно-правових форм;
- формування інформаційної бази для підтвердження достатньої суми

статутного капіталу при державній реєстрації підприємств;

- документальне забезпечення процедур формування та змін розміру статутного капіталу;
- оцінка внесків засновників до статутного капіталу та часток, належних їм у разі виходу з товариства;
- встановлення відповідальності засновників за зобов'язаннями товариства у межах їх вкладів;
- формування інформаційного забезпечення складання звітності для надання адекватної інформації про розмір і динаміку змін власного капіталу;
- супроводження процедури емісії та викупу цінних паперів.

Надає користувачам повну, точну та неупереджену інформацію про статутний капітал компанії для прийняття рішень, надійність ключових даних про формування та використання офіційного капіталу, ефективність та своєчасність інтегрованої документації та інформації реєстру. Важливо визначити. Точний облік законного капіталу. Надійність установчих документів та облікової політики відображає офіційний капітал у корпоративній звітності.

З точки зору бухгалтерського обліку статутний капітал в акціонерних товариствах являє собою вартісну оцінку акцій засновників (учасників). Тому до вищеназваних функцій можна додати ще такі:

- визначення часток участі кожного акціонера;
- облік акцій за їх номінальною вартістю.

Всі перелічені функції мають значення як для управлінського обліку (дані, що одержують в результаті дії цих функцій використовуються для прийняття управлінських рішень), так і для бухгалтерського обліку (оперативність, постійність і правильність обліку дозволяє відслідкувати і своєчасно внести потрібні зміни в документацію підприємства). Крім того дані обліку використовуються при розрахунку дивідендів, що нараховуються акціонерам за результатами діяльності акціонерного товариства в наступному звітному році, а також при визначенні права на участь в управлінні

організацією. Отже, статутний капітал забезпечує право на управління виробничими факторами та майном підприємства.

Наслідки зміни облікової політики обумовлені п.п. 11 – 13 П(С)БО 6. Облікову політику слід застосовувати щодо подій та операцій із моменту їхнього виникнення, за винятком випадку, коли це неможливо зробити (п.п. 11 та 13 П(С)БО 6). Тобто доведеться переглянути операції, із приводу обліку яких обрано нові підходи, за весь час їхнього проведення й наново провести всі підрахунки так, ніби їх застосовували на підприємстві із самого початку.

Змінюючи облікову політику, треба визначити її вплив на події та операції минулих періодів. Це здійснюють, коригуючи сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року й повторно надаючи порівняльну інформацію щодо попередніх звітних періодів (п. 12 П(С)БО 6). Якщо суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року неможливо визначити достовірно, то облікова політика поширюється лише на події та операції, які відбулися після дати зміни облікової політики.

3.2. Документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємств

Фінансовою базою компанії є власний капітал. Статутний капітал є основною складовою капіталу і є показником розміру та фінансового стану компанії. А саме, сума грошей, яку власник (учасник, засновник) передав в активи компанії. Розмір статутного капіталу визначається угодою між засновниками, яка фіксується в установчих документах як серія внесків (акцій, оцінок, внесків) засновників (учасників) компанії та користувачів із пов'язаними з ними посадовими особами.

Згідно статуту ПП «Вибір» статутний капітал на момент його реєстрації був сформований повністю. Учасники товариства відповідають по

зобов'язаннях в розмірі своїх внесків.

Інформація про розмір та процес формального формування капіталу міститься в установчому документі ПП «Вибір». Бухгалтерський облік статутного капіталу починається з реєстрації українських компаній та організацій і закінчується в день, коли компанія вилучається з Державного реєстру в результаті припинення діяльності, банкрутства, реорганізації тощо.

Майно, надане засновниками в рахунок внесків до статутного капіталу, оцінено за домовленістю зі співвласниками підприємства Основним первинним документом, що підтверджує внесення часток засновників різних організаційно-правових форм є засновницький опис майна.

Особливості оцінки та документального оформлення внесків учасників до статутного капіталу підприємства ілюструє табл. 3.1.

Основна мета компанії - збільшення власного капіталу. На розмір власного капіталу впливають чотири основні види операцій: дохід, витрати, внески та зняття коштів.

Таблиця 3.1

Порядок оцінки та документального оформлення внесків учасників до статутного капіталу підприємства

Вид внесків	Оцінка	Документальне оформлення
Грошові кошти в національній валюті	-	- Довідка банку про внесення засновниками вкладів до статутного капіталу
Грошові кошти в іноземній валюті	Вартість інвестиції (внесків), що зазначається в установчих документах перераховується у валюту України на офіційним курсом, визначеним Національним банком України	- Довідка банку про внесення засновниками вкладів до статутного капіталу (при внесенні іноземної валюти, відповідно, має бути відкритий і валютний рахунок)
Цінні папери на пред'явника	За погодженою між засновниками (учасниками) справедливою вартістю	- Акт приймання-передачі із зазначенням виду цінних паперів, їх серії і номеру номінальної вартості та кількості, погодженої вартості

Продовж. табл. 3.1

Іменні цінні папери	За погодженою між засновниками (учасниками) справедливою вартістю	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі із зазначенням кількості та виду цінних паперів, їх номінальної вартості, серії та номеру сертифікату, а також погодженої їх вартості; - Передавальне розпорядження від власника та сертифікат цінних паперів (документарна форма відпуску); - Письмове розпорядження від власника та виписка з рахунку у цінних паперах (без документарна форма випуску)
Будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомості	За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат, що передбачені п. 8 П(С)БО 7 «Основні засоби»	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі основних засобів; - Документи, щодо державної реєстрації нерухомості (технічний паспорт, довідка-характеристика з БТІ)
Транспортні засоби	За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат, що передбачені п. 8 П(С)БО 7 «Основні засоби»	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі основних засобів; - Документи, щодо державної реєстрації транспортних засобів, технічна документація (техпаспорт тощо)
Інші основні засоби	За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат, що передбачені п. 8 П(С)БО 7 «Основні засоби»	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі основних засобів; - Технічна документація (за наявності)
Нематеріальні активи, права користування	За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат, що передбачені п. 11 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі нематеріальних активів; - Правоустановчі документи та документи про державну реєстрацію (за наявності)
Запаси (товарно-матеріальні цінності)	За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат, що передбачені п. 9 П(С)БО 9 «Запаси»	<ul style="list-style-type: none"> - Акт приймання-передачі - Товарно-транспортна накладна

Найважливішими видами операцій є процес: процес доходів і витрат,

процес внесення внесків та зняття коштів.

Якщо внесок до статутного капіталу зміниться, установчі документи, що підлягають державній реєстрації, будуть замінені. Компанія повинна повідомити установу, яка зареєструвала зміни, протягом 5 днів. Рішення компанії про зміну розміру статутного капіталу набере чинності з дати зміни до державного списку. Збільшення статутного капіталу на умовах попередньо сформованої оцінки, яка буде оголошена, буде прийнято одногосним рішенням загальних зборів учасників. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю може бути збільшений наступними способами: 1) додаткових внесків учасників; 2) дивідендів, які належать учасникам; 3) нерозподіленого прибутку. Випадки зменшення статутного капіталу товариства наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Документальне оформлення зменшення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю

Випадки зменшення статутного капіталу	Документи, які подаються до органів державної реєстрації
Зменшення частки всіх чи окремих учасників	Реєстраційна картка встановленого зразка; нотаріально завірени зміни до установчих документів; протокол загальних зборів учасників; документ, що засвідчує внесення плати за державну реєстрацію
Вихід (виключення) одного чи декількох учасників	Реєстраційна картка встановленого зразка; протокол загальних зборів учасників; документ, що засвідчує внесення плати за державну реєстрацію та: а) у разі добровільного виходу юридичної особи зі складу засновників (учасників) – копію рішення засновників; б) у разі добровільного виходу фізичної особи – нотаріально засвідчена заява; в) у разі примусового виключення учасника – рішення уповноваженого на це органу

Право учасників добровільно звільнитися з компанії визначається законом. Учасники можуть створити власні процедури звільнення з компанії. Це відображено в установчих документах і не відповідає чинному

законодавству.

Учасники, які вирішили звільнитися з компанії, повинні подати письмову заяву до співзасновника про звільнення. Як і при будь-якому відмові від учасників, цій вимозі необхідно дотримуватися. Зміни були внесені до установчих документів компанії і повинні бути зареєстровані.

Вважається, що учасники покинули компанію з моменту прийняття Генеральною Асамблеєю учасників позитивного рішення щодо їх заявки.

Завірена копія протоколу або цитати буде видана учаснику (засновнику), який залишив компанію, і буде надіслана разом з іншими документами для реєстрації зміни установчого документа.

Учасники можуть бути виключені з Компанії за їх уповноваженою згодою (без урахування будь-якого несанкціонованого голосування) та за розумним рішенням Генеральної Асамблеї Учасників щодо виключення. В обох випадках вам доведеться заплатити за врегулювання з учасниками, крім обов'язкової публікації в пресі та державної реєстрації змін у установчих документах. Внески до законного капіталу. Вартість деяких корпоративних активів дорівнює внеску в законний капітал. Частка прибутку компанія отримала цього року.

Ви можете генерувати зароблені кошти та інвестувати від компанії наступним чином. Продавати акції учасникам або третім особам, а також компанії. Якщо є заява про відкликання, компанія, яка сплачує ціну акцій учасників. Передача акцій означає передачу акцій на умовах цивільно-правового договору, що регулює перехід права власності (купівля, продаж, обмін, дарування).

Ви можете зняти весь запас або його частину. Для учасників (учасників) однієї компанії. Треті особи; безпосередньо компанії.

Передача учасниками частки в офіційному капіталі може здійснюватися лише за згодою всіх учасників і здійснюється одностайним протокольним рішенням Генеральної Асамблеї засновників компанії з додатковими

державними змінами та реєстрацією. Набуває чинності з дати конфігураційного документа.

Компанія може заплатити учасникам за ціну акції. Ця процедура може тривати дуже довго. Вартість акцій учасників буде виплачена протягом 12 місяців з дати виходу, не раніше затвердження фінансової звітності компанії в тому році, коли учасники залишають компанію.

Формування законного капіталу пов'язане із суворим дотриманням нормативних актів. Невиконання нормативних актів може призвести до штрафу або ліквідації компанії.

Синтетичний та аналітичний облік статутного капіталу починається з моменту реєстрації компанії. Це буде пояснено більш докладно в наступному розділі трактату.

3.3. Синтетичний та аналітичний облік зареєстрованого капіталу підприємств

Власний капітал ПП «Вибір» представлений, зокрема, статутним капіталом. Статутний капітал – це вартісний вираз основних і оборотних засобів, якими воно володіє. Статутний капітал фіксують і реєструють в установчих документах, зокрема у договорі учасників і статуті підприємства. Наступні зміни зареєстрованого капіталу можуть відбуватися лише при умові зміни статуту і повідомлення про це органу, який його зареєстрував.

Статутний капітал ПП «Вибір» сформований за рахунок основних засобів. Для відображення інформації про статутний капітал підприємства передбачено рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». За кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображають збільшення статутного капіталу, за дебетом – його зменшення (вилучення). Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за видами капіталу за кожним засновником,

учасником, акціонером тощо.

Сальдо рахунка 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» має відповідати розміру статутного капіталу, який зафіксований в установчих документах підприємства та зареєстрований у державному реєстрі. Записи за згаданим рахунком виконуються лише в разі збільшення або зменшення статутного капіталу, що відбувається в установленому чинним законодавством порядку, але тільки після внесення відповідних змін до установчих документів, тобто перереєстрації статутного капіталу.

Відображення в бухгалтерському обліку операцій зі створення статутного капіталу представлено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Відображення в бухгалтерському обліку операцій зі створення статутного капіталу

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Відображена сума статутного капіталу, що зафіксована в статуті підприємства	46	401	12000
Відображено попередній внесок до статутного капіталу підприємства грошовими коштами	311	46	6200
Відображено попередній внесок до статутного капіталу підприємства готівкою в касу	301	46	800
Відображено попередній внесок до статутного капіталу підприємства основними засобами	152	46	7000
Здано в експлуатацію обладнання, що надійшло в експлуатацію	104	152	7000
Відображено збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку	443	401	1000
Відображено покриття збитків за рахунок коштів статутного капіталу	401 672	672 442	1000 1000
Відображено виділення частки учасників у разі їх виходу зі складу засновників	40 672	672 10,20,30,31	1230 1230
Відображено розподіл між учасниками майна товариства при його ліквідації	401	672	560

Початкова величина статутного капіталу дорівнює вартості майна (основних засобів, матеріалів, сировини, товарів, нематеріальних активів) та коштів підприємства. Наступні внески, які повинні внести засновники підприємства, відображають як зобов'язання учасників.

Тому на основі протоколу зборів учасників, де зафіксована сума статутного капіталу та часток кожного з учасників, що підлягають до внесення, складають кореспонденцію рахунків дебет 46 «Неоплачений капітал», кредит 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Фактичне внесення коштів засновниками відображають у кореспонденції рахунків дебет 30 або 31 і кредит 46 залежно від того, надійшли кошти готівкою чи в безготівковому порядку, дебет 10, 20 та ін. і кредит 46 – при надходженні від засновників основних засобів чи товарно-матеріальних цінностей.

При цьому важливою є реальна оцінка вкладу учасників при внесені ними основних засобів чи товарно-матеріальних цінностей, оскільки нерідко трапляються випадки завищення їхньої вартості.

Рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначений для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства. За дебетом рахунку відображають заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом – погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу.

Загалом, питання оцінки вкладів до статутного капіталу ТОВ, створюваного на приватній власності, знаходяться в компетенції засновників (ч. 2 ст. 86 ГКУ). Вони можуть визначати її самостійно або ж за домовленістю залучити до оцінки майна незалежного профоцінювача.

Проаналізуємо облік внесків різним майном до статутного капіталу новоствореного підприємства. Припустимо, що таке майно підприємство планує використовувати в господарській діяльності.

Приклад 1. Два засновника створили підприємство зі статутним капіталом 200 тис. грн. Засновнику «А» (юридична особа) належить частка 70% (140 тис. грн.), Засновнику «Б» (фізична особа) належить частка 30%. Кошти вносяться гривнями на поточний рахунок ТОВ протягом року з дня реєстрації. Облік цих операцій подамо у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Відображення операцій щодо внеску до статутного капіталу грошовими
коштами**

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн.	Податковий облік, тис. грн.	
	Дт	Кт		доходи	витрати
Відображено зареєстрований СК ПП	46/засновник «А»	401/засновник «А»	140	–	–
	46/засновник «Б»	401/засновник «Б»	60		
Засновник «А» вніс грошовий вклад до СК ПП	311	46/засновник «А»	140	–	–
Засновник «Б» вніс грошовий вклад до СК ПП	311	46/засновник «Б»	60	–	–

Приклад 2. Два засновники (юридичні особи – платники ПДВ) створили ПП зі статутним капіталом 120 тис. грн. Засновнику «А» належить частка 40% (48 тис. грн.), засновнику «Б» – 60% (72 тис. грн.). Засновник «А» вносить вклад товарами (узгоджена засновниками справедлива вартість – 48 тис. грн., у т.ч. ПДВ – 8 тис. грн.), а засновник «Б» – сировиною (узгоджена засновниками справедлива вартість – 72 тис. грн., у т.ч. ПДВ – 12 тис. грн.) після державної реєстрації ПП.

На момент внеску засновником «А» ТОВ не зареєстроване платником ПДВ, при передачі внеску засновником «Б» ТОВ – платник ПДВ. ТОВ планує використати запаси в оподатковуваних операціях господарської діяльності. Товари, отримані від засновника «А» реалізовано за 90 тис. грн., у т.ч. ПДВ – 15 тис. грн.

Облік цих операцій наведено в табл. 3.5.

При внесенні до статутного капіталу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) слід пам'ятати, що їх амортизують в особливому порядку. Конкретно ж платники можуть застосовувати два методи амортизації:

Таблиця 3.5

Відображення операцій щодо внеску до статутного капіталу запасами

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн.	Податковий облік, тис. грн.	
	Дт	Кт		доходи	витрати
Відображено зареєстрований СК ПП	46/ засновник «А»	401/ засновник «А»	48	–	–
	46/ засновник «Б»	401/ засновник «Б»	72		
Засновник «А» вніс вклад запасами (товарами) до СК ПП	281	46/ засновник «А»	48	–	–
Засновник «Б» вніс вклад запасами (сировиною) до СК ПП	201	46/ засновник «Б»	60	–	–
Відображено ПК з ПДВ (отримано податкову накладну від засновника «Б»)	641	46/ засновник «Б»	12	–	–
Відвантажено товари покупцю (перейшло право власності за договором купівлі-продажу)	361	702	90	75	–
Нараховано ПЗ із ПДВ	702	641	15	–	–
Одночасно списано ПВ реалізованих товарів	902	281	48	–	48
Отримано оплату за товари	311	361	90	–	–

1) 50% амортизованої вартості в першому місяці використання об'єкта, а інші 50% – у місяці його виключення з активів (списання з балансу) (метод «50%/50%»);

2) 100% вартості об'єкта в першому місяці його використання (метод «100%») (пп. 145.1.6 ПКУ).

Відповідно, амортизація МНМА, залежно від того, де їх використовуватимуть, потраплятиме до собівартості виготовлених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) або до інших витрат (наприклад, адміністративних або на збут) (п.п. 138.8,138.10 ПКУ). Залежно від цього вона або «заморожуватиметься» до періоду визнання доходу від продажу таких товарів (робіт, послуг), або ж потраплятиме до витрат у періоді нарахування (п.п. 138.4,138.5 ПКУ).

Приклад 3. Два засновники (юридичні особи – платники ПДВ) створили ПП зі статутним капіталом 240 тис. грн. Засновнику «А» належить частка 40% (96 тис. грн.), засновнику «Б» – 60% 1144 тис. грн.).

Засновник «А» вносить частину вкладу основними засобами (верстатом, узгоджена засновниками вартість – 84 тис. грн., у т.ч. ПДВ – 14 тис. грн.), а іншу частину – МНМА (шістьма одиницями ремонтного інструменту, узгоджена засновниками вартість – 2 тис. грн. / шт., у т.ч. ПДВ – 0,333 тис. грн., усього – 12 тис. грн. у т.ч. ПДВ – 2 тис. грн. Засновник «Б» – нематеріальними активами (виключними правами на торговельну марку, узгоджена засновниками вартість – 144 тис. грн., у т.ч. ПДВ – 24 тис. грн.). На момент отримання внесків ПП не зареєстроване платником ПДВ. Верстат змонтувала стороння організація. Вартість робіт – 3 тис. грн.

Отримані податкові МНМА в бухгалтерському обліку ТОВ за вартісною ознакою потрапляють до МНМА, які обліковують на субрахунку 112. Усі об'єкти ввели в експлуатацію для використання в господарській діяльності.

Для спрощення розрахунки та проводки з нарахування амортизації не відображаємо. Облік цих операцій подано у табл. 3.6. Щодо операцій з позначкою «*» слід зауважити наступне. Кореспонденцію наведено з урахуванням роз'яснень Мінфіну України [61, с. 36]. На його думку, вартість основних засобів і нематеріальних активів, унесених до статутного капіталу підприємства його засновниками (учасниками), не зараховують до капітальних інвестицій, тобто не відображають на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» (див. лист від 17.11.03 р. № Методичні рекомендації № 561 та Методичні рекомендації № 1327).

Відповідно, для зручності облікового відображення відкрито наступні субрахунки другого порядку:

104/1 «Машини та обладнання (не введені в експлуатацію)»;

104/2 «Машини та обладнання (введені в експлуатацію)»;

Таблиця 3.6

Відображення операцій щодо внеску до статутного капіталу основними засобами, малоцінними необоротними матеріальними активами та нематеріальними активами

Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн.	Податковий ц тис. грн.	
	Дт	Кт		доходи	витрати
Відображено зареєстрований СК ПП	46/засновник «А» 46/засновник «Б»	401/засновник «А» 401/засновник «Б»	96 144		–
Засновник «А» вніс вклад 03 (верстатом) до СК ПП	104/1*	46/засновник «А»	84	–	–
Засновник «А» вніс вклад МНМА (ремонтним інструментом) до СК ПП	112/1*	46/засновник «А»	12	–	–
Засновник «Б» вніс вклад НА (виключними правами на торговельну марку) до СК ПП	123/1*	46/засновник «Б»	144	–	–
Отримано послуги з монтажу верстата	152*	631	3	–	–
Уведено верстат в експлуатацію	104/2 104/2	104/1 152	84 3	–	–
Передано МНМА (ремонтний інструмент) в експлуатацію	112/2	112/1	12	–	–
Введено НА (право на торговельну марку) в господарський оборот	123/2	123/1	144	–	–

112/1 «Малоцінні необоротні матеріальні активи (не передані в експлуатацію)»;

112/2 «Малоцінні необоротні матеріальні активи (передані в експлуатацію) «;

123/1 «Права на комерційні позначення (не введені в господарський оборот);

123/2 «Права на комерційні позначення (введені в господарський оборот)».

Якщо в підприємства будуть супутні витрати, які, за п. 10 П(С)БУ 7 та п. 14 П(С)БУ 8, збільшують податкові витрати унесеного до статутного капіталу

активу (наприклад, на транспортування та монтаж об'єкта ОЗ), їх доцільно відображувати через рахунок 15. Згідно з чинним законодавством підприємство може змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного капіталу. Основні шляхи зміни розміру статутного капіталу перераховані в розділі 1, підрозділі 1.1.

Рішення про зміну розміру статутного капіталу набуває чинності лише з моменту внесення цих змін до державного реєстру. Зборами акціонерів може бути прийнято рішення про зміни статутного капіталу. У бухгалтерському обліку це рішення відбивається лише після державної реєстрації нового розміру статутного капіталу.

Збільшення статутного капіталу допускається після повної його сплати. Облікове відображення збільшення статутного капіталу у розрізі каналів збільшення наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Облікове відображення збільшення статутного капіталу підприємств
різних форм власності**

Зміст	Дт	Кт	Сума, грн.
Збільшено статутний капітал підприємства на суму додаткових внесків учасників	46	401	20000
Збільшено статутний капітал підприємства на суму індексації балансової вартості основних засобів	423	401	5000
Збільшено статутний капітал підприємства на суму реінвестованого прибутку	443	401	3000
Збільшено статутний капітал підприємства на суму виплачених дивідендів за акціями	671	401	7000
Збільшено статутний капітал підприємства на суму обміну облігацій на акції	521	401	3500

На збільшення статутного капіталу робиться проведення:

Дебет рахунків – 46 «Неоплачений капітал» або 44 «Нерозподілений прибуток»

Кредит рахунка – 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Зміна статутного капіталу акціонерного товариства шляхом збільшення

номінальної вартості акцій відображається за:

Дебетом рахунка 46 «Неоплачений капітал»

Кредитом рахунка 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

При зменшенні номінальної вартості акцій за:

Дебетом рахунка 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»

Кредитом рахунка 67 «Розрахунки з учасниками»;

Облікове відображення зменшення статутного капіталу у розрізі каналів наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Облікове відображення зменшення статутного капіталу підприємств
різних форм власності**

Зміст	Дт	Кт	Сума, грн.
Зменшено статутний капітал підприємства на суму зменшення номінальної вартості акцій	401	672	20000
На суму компенсації акціонерам зменшення номінальної вартості акцій	672	30,31	20000
Зменшено статутний капітал підприємства на суму анульованих акцій	401	46	3000
Перетворено підприємство зі статутним капіталом на підприємство з пайовим капіталом	401	41	70000

Узагальнення методики обліку операцій зі статутним капіталом обумовлює потребу у зміні облікового відображення зменшення статутного капіталу у зв'язку з виходом з товариства учасника, а саме необхідно уточнити вартість частки засновника у всіх видах власного капіталу пропорційно до його частки у статутному. Це забезпечить дотримання повноти виплат учасникам.

Ведення обліку власного капіталу у ПП «Вибір» покладено на головного бухгалтера. Відображення інформації про залишки по капіталу та його зміні відображають у пристосованій оборотній відомості по рахунках 40, 46 та ін. Кредитові обороти по рахунках переносять у Головну книгу, що є підставою для складання фінансової звітності підприємства.

У ході дослідження встановлено, що наразі вченими недостатньо досліджено питання формування статутного капіталу, зменшення його

мінімального розміру та обмеження здійснених внесків засновника, а також процедурні аспекти виділу частки статутного капіталу при реорганізації підприємства.

Загальні правова й процедурна складові виділу частки із статутного капіталу сьогодні визначено лише на рівні Цивільного Кодексу України (ст. 109) і Закону про держреєстрацію (ст. 32) [20]. При цьому Цивільний Кодекс України вже не відносить виділ до варіантів реорганізації, тобто реорганізація має бути пов'язана з припиненням діяльності особи, яка реорганізується (ч. 1 ст. 104) [68]. А виділ не призводить до припинення підприємства, з якого виділяється нова юрособа. Саме тому виділ для загальноправових цілей на сьогодні стоїть нібито окремо від решти форм реорганізації.

Адже реорганізаційна суть виділу доволі очевидна – після виділу нової особи організаційна структура підприємства, з якого відбувся такий виділ, усе ж таки змінюється. Таким чином, виділ є одним із видів реорганізації підприємства.

З цією метою здійснена є систематизація економіко-правових аспектів реорганізації підприємства, дослідження та висвітлення процедур документування виділу частки статутного капіталу при реорганізації підприємства, що функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю [52, с. 88].

Проблема віднесення чи невіднесення виділу до видів реорганізації має не лише теоретичний, а й прикладний характер, тому що:

1) невіднесення виділу до реорганізації для цілей ЦКУ визначає його процедуру й значною мірою змінює її порівняно з тим порядком дій, що застосовувався раніше;

2) у свою чергу, віднесення виділу до реорганізації для цілей ПКУ дозволяє розраховувати на застосування (із певними застереженнями) до відповідних операцій і спеціальних правил оподаткування та пільг, що передбачені податковим законодавством для реорганізації.

Порядок дій у межах добровільного (за рішенням власників) виділу з ПП нового ПП регламентується нормами ст.109 «Виділ» ЦКУ, глави 4 «Приватне підприємство» (ст.ст.140-150) ЦКУ, Закону про господарства, Закону про державну реєстрацію і вказівки Порядку № 520, застосовуючи його в порядку аналогії [52, с.89].

У ч. 2 ст.109 ЦКУ зазначено «Після прийняття рішення про виділ учасники юридичної особи чи орган, який прийняв рішення про виділ, складають ...» .У свою чергу, Закон про господарські товариства (ч. 1 ст.59 і п. «а»ст. 41) та ЦКУ (ч.4 ст.145) відносять до виняткової компетенції зборів товариства [68].

Рішення про виділ підлягає реєстрації (ч. 4 ст.32 і ст.34 Закону про держреєстрацію). Після його прийняття держреєстрацію потрібно подати (або надіслати рекомендованим листом з описом вкладення):

- оригінал або нотаріально посвідчену копію рішення засновників (учасників) про виділ;

- документ, що підтверджує внесення плати за публікацію повідомлення (інформації) про належне рішення (у розмірі 51грн) (ч.ч. 1 і 5 ст.22 Закону про держреєстрацію) [20].

Якщо такі документи надаються представником юридичної особи, держреєстратору додатково пред'являється паспорт і подається документ (нотаріально посвідчена копія документа), що засвідчує повноваження представника.

Якщо документи надаються особою, яка згідно з відомостями, унесеними до реєстру ,має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, держреєстратору додатково пред'являється паспорт.

Надані документи приймаються за описом, копія якого в день надходження документів видається (надсилається рекомендованим листом) заявнику з позначкою про дату надходження документів.

Реорганізація шляхом виділу пов'язана зі зменшенням статутного

капіталу ПП, що реорганізовується, тобто товариству доведеться враховувати права кредиторів, закріплені нормами ч.ч. 3 і 5 ст. 144 ЦКУ, а також аналогічними за змістом положеннями ч.ч. 4 і 7 ст. 52 Закону «Про господарські товариства» [19].

У цьому контексті необхідно виходити із припущення, що зменшення статутного капіталу загрожує інтересам кредиторів товариства. Тому ще до такого зменшення ПП зобов'язано повідомити про нього всіх своїх кредиторів у порядку, установленому статутом та/або законом.

Таким чином, визнання виділу частки статутного капіталу однією з форм реорганізації підприємства для цілей Податковий Кодекс України дозволяє розраховувати на застосування до відповідних операцій спеціальних правил оподаткування та пільг, передбачених податковим законодавством.

Рішення про виділ приймається загальними зборами та підлягає державній реєстрації, а також повинне супроводжуватися врахуванням інтересів різних кредиторів в частині виконання зобов'язань перед ними. Процедурні аспекти припинення та виконання зобов'язань перед кредиторами у випадку реорганізації підприємства є предметом подальших наукових розвідок у даному напрямку.

3.4. Досвід автоматизації обліку зареєстрованого капіталу підприємств

Автоматизація покращує не тільки якість бухгалтерського обліку, але й якість бізнесу. Таким чином, вибір автоматизованого інструменту повинен здійснюватися безпосередньо бухгалтером та особою, яка відповідає за компанію.

В результаті автоматизована річна звітність компанії набуває значного значення в ринковій економіці. Нарешті, сучасні бухгалтери беруть участь не

тільки в реєстрації комерційних операцій, але також в управлінні, плануванні та контролі різних економічних рішень для активізації діяльності компанії. Звіт містить інформацію про фінансовий стан компанії, прибутковість, ліквідність активів та інші важливі дані. Ця інформація потрібна існуючим або потенційним користувачам для прийняття важливих стратегічних рішень для компанії. Тому звіт повинен бути надійним, чітким, надійним і, звичайно, підготовленим вчасно. Ці вимоги забезпечують ефективну автоматизацію.

У ПП «Вибір» облік автоматизований з використанням програмного модуля «1С: Бухгалтерія», яка є складовою частиною системи програм «1С: Підприємство».

Колекція програм «1С: Підприємство» – це універсальна програма, яка автоматизує корпоративну діяльність і використовується для зменшення економічної діяльності підприємств, включаючи різні бухгалтерські сайти. «1С: Бухгалтерія» – це бухгалтерська програма, яка може використовуватися компаніями з різними формами та видами діяльності. Першим кроком у роботі з бухгалтерською програмою є створення каталогу. Каталоги використовуються для зберігання інформації про одну і ту ж сутність.

Каталог - це спеціальний інструмент, який зберігає список об'єктів бухгалтерського обліку того самого типу і зберігає параметри, з яких складається об'єкт. Кожен елемент каталогу має власний код, який дозволяє програмі ідентифікувати, незалежно від значення інших параметрів, включаючи його назву.

У процесі діяльності кожна компанія має економічні відносини з іншою компанією. Отже, можуть існувати як рахунки, що підлягають оплаті, так і рахунки, що підлягають сплаті. Партнери, що вони можуть діяти двома способами, як боржник, так і власник кредитора. У такій ситуації програма бухгалтерського обліку повинна мати можливість взяти на себе дебіторську заборгованість та сплатити окремо та за одним рахунком, щоб скласти уявлення про надійні двосторонні відносини.

Для обліку власного капіталу використовують наступні довідники. А саме: Довідник «Рахунки нашої фірми» містить інформацію про всі місця зберігання готівкових і безготівкових грошових засобів підприємства, у тому числі внесених як внесок до статутного капіталу.

Каталог "Компанія" містить дані та деталі. Цей каталог містить лише один запис, який потрібно відредагувати.

Каталог "Місце зберігання" використовується для ведення переліку місць зберігання основних фондів, нематеріальних активів та матеріалів, що привозяться до офіційного капіталу компанії.

Каталог "Нематеріальні активи" містить перелік основних та нематеріальних активів, включаючи ті, які внесли свій внесок у законний корпоративний капітал. Дані використовуються при наборі тексту та редагуванні багатьох документів, а також для обліку аналітичних рахунків 10, 11, 12, 13, 18 та 01. Основні засоби; Бухгалтерський рахунок; Початкові збори та дати комісій та додатки (Відрахований рахунок навантаження, Тип витрат, Методи амортизації, Значення видалення, Вигідний строк (місяці), Інформація про групу включення інформації (Податковий облік)).

Довідник "Номенклатор" (ТМЦ) містить перелік товарів, продуктів, матеріалів тощо. І інформація про надані та отримані послуги. Дані в цьому довіднику використовуються для введення різних аналітичних документів та бухгалтерських статей та матеріалів на ваш бухгалтерський рахунок. Що показано тут: Код; Назва; Тип; Кажан; Основна одиниця виміру.

Каталог «Контрагенти» містить інформацію про всіх підрядників компанії. Як фізичні, так і юридичні особи, включаючи засновників бізнесу.

Довідник «Цінні папери» зберігає перелік цінних паперів, що містяться у власності підприємства і призначений для аналітичного обліку по рахунках 331, 332, 34, 51, 62 та ін.

Довідник «Інвестиції» вміщує перелік об'єктів капітального будівництва, капітальних вкладень, інвестування, видів довготермінових фінансових

вкладень. Таким чином, використання усіх вище перелічених довідників дозволить мати інформацію про власний капітал підприємства.

Для документального оформлення операцій щодо формування статутного капіталу підприємства, який є основним у підприємстві використовують наступні документи: для обліку внесків до статутного капіталу готівки – прибутковий касовий ордер (додаток Д.1), на поточний рахунок у банку – виписка банку (додаток Д.2), основні засоби, нематеріальні активи – акт введення в експлуатацію основних засобів, нематеріальних активів, акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення основних засобів (додаток Д.3) та інші.

Формування прибуткового касового ордеру передбачає виконання наступних дій Документи – Каса – Прибутковий касовий ордер, де вказують контрагента, від якого отримують готівку, суму грошових коштів та підставу. Ці ж дані вказують у квитанції прибуткового касового ордеру.

Для формування виписки банку потрібно виконати наступні дії – Документи – Банк – Виписка банку, де вказують дату, «+» (тобто надходження грошових коштів на рахунок підприємства), вказують рахунок, від якого отримано грошові кошти (в даному випадку 46 «Неоплачений капітал»), вказують прізвище, ім'я та по-батькові особи, яка вносить грошові кошти.

Для формування Акту введення в експлуатацію основних засобів виконуємо дії Документи – Необоротні активи – Акт введення в експлуатацію основних засобів, де вказують місце зберігання, матеріально-відповідальну особу, вид необоротного активу – основні засоби, нематеріальні активи тощо, вибираємо вид необоротного активу та створюємо картку необоротного активу. В цьому документі зазначають вид необоротного активу, його інвентарний номер, дата вводу в експлуатацію, рахунок витрат, вид витрат, ліквідаційна вартість, строк корисного використання тощо.

Для відображення операцій в обліку використовують журнал операцій, де господарськими проводками відображають внески до статутного капіталу.

Всі платіжні операції задокументовані. Програма «1С: Бухгалтерія» може використовуватися для автоматичного створення ключових документів, таких як рахунки-фактури та платіжні доручення. Коли ви автоматично ведете облік затвердженого капіталу, ви отримуватимете інформацію звітності, таку як баланси, залишки на рахунках 40 та 46, аналіз субрахунків, аналіз рахунків та картки рахунків.

Ви можете створити баланс у своєму обліковому записі, щоб переглянути баланс продажів та залишок кредиту (дебетовий чи кредитний). Створіть залишок за рахунком 40 (Додаток Д.4) у розділі Аналіз. Для цього вам потрібно розібратися в меню («Звітність»- «Оборотно-сальдова відомість по рахунку»).

Щоб мати підсумкові суми кореспонденцій даного рахунку з іншими рахунками, а також залишки по рахунку 40, складають звіт «Аналіз рахунку по субконто», який відображається в розрізі об'єктів аналітичного обліку. Щоб отримати максимально повну картину операцій по об'єкту аналітичного обліку, використовують «Картку рахунку» (додаток Д.5).

Для відображення господарських операцій формують Журнал проводок за відповідний період, де відображається інформація про проведені господарські операції. Узагальнюється інформація по рахунку у журналі-ордері і відомості по рахунку 40, дані цього документу використовують для складання звітності підприємства.

Висновки до третього розділу.

Критично оцінено систему документального забезпечення, синтетичного та аналітичного обліку операцій щодо формування і змін зареєстрованого капіталу на досліджуваному підприємстві, порядок відображення інформації у звітності; визначено переваги автоматизації обліку зареєстрованого капіталу.

Досліджено роль елементів методу бухгалтерського обліку при формуванні, зміні та використанні власного капіталу.

Щодо змін облікової політики, які забезпечать достовірне відображення

подій або операцій у фінансовій звітності підприємства, їх здійснюють, якщо, на думку бухгалтера, використання нових елементів облікової політики достовірніше розкриватиме стан підприємства у фінансовій звітності.

Стосовно досліджуваної теми, слід наголосити, що облікову політику підприємство обов'язково має змінити (переглянути), якщо має місце зміна статутних вимог підприємства.

Значення обліку статутного капіталу як інструмента регулювання корпоративних відносин виявляється через його функції. Статутний капітал виконує наступні функції:

1) інституційну. Без формування статутного капіталу неможливе створення окремих юридичних осіб. Ця функція характерна для тих юридичних осіб, щодо яких законом передбачено вимогу про формування певного статутного капіталу;

2) інформаційну. Інформація про статутний капітал (загалом розмір, розподіл між учасниками, цільові внески, порядок замовлення) оцінює ризик учасників та кожного учасника, зокрема розподіл голосів між учасниками та їх вплив на компанію. Ця особливість не залежить від розміру законного корпоративного капіталу;

3) економічну. Статутний капітал є одним із джерел активів компанії. Організаційна діяльність може фінансуватися за сприяння засновника (учасника). Зокрема, внески учасників до статутного капіталу не обкладаються податком на прибуток підприємств та ПДВ, але інші внески (не легальний капітал), як правило, оподатковуються.

Рішення про зміну розміру статутного капіталу набуває чинності лише з моменту внесення цих змін до державного реєстру. Зборами акціонерів може бути прийнято рішення про зміни статутного капіталу. У бухгалтерському обліку це рішення відбивається лише після державної реєстрації нового розміру статутного капіталу.

РОЗДІЛ 4

АУДИТ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

4.1. Мета і завдання аудиту зареєстрованого капіталу підприємств

Для підготовки до аудиту зареєстрованого капіталу аудиторів повинні вивчити нормативну базу з цього питання. Вони занадто великі, щоб їх можна було згрупувати наступним чином для зручності:

- нормативні документи, що регулюють порядок створення компаній в Україні, реєстрацію, ліквідацію, реорганізацію, здійснення підприємницької діяльності тощо;
- правила, що регулюють бухгалтерський облік та підготовку фінансової звітності про капітал. Нормативні документи, що регламентують порядок проведення аудитів. Внутрішній контроль підприємства [49, с.15].

Робота аудиту корпоративного капіталу полягає у створенні:

- Наявність та придатність формату документа конфігурації.
- Виконує чинні закони та установчі документи щодо формування статутного капіталу.
- Визначення цілісності внеску засновника агробізнесу та точності відображення в обліку статутного капіталу.
- Повідомлення платежу з мінімальним розміром статутного капіталу компанії на момент реєстрації;
- Врахувати точність відображень бухгалтерського обліку статутного капіталу, змін, що відбуваються протягом року, та фактичної заборгованості засновників компанії;
- Відповідає вимогам, визначеним законодавством щодо закінчення строку повернення позики засновником для формування статутного капіталу;
- Існування в угоді про створення акціонерних товариств зі спеціальними способами оплати акцій та акцій -Додаткові вказівки щодо

розміщення;

- Оцінка оцінки активів, внесена засновником до статутного капіталу.
- -Валютний податок коштів, поданих засновником до статутного капіталу.
- Законність зміни законного капіталу та тіньова точність рахунку.
- Виконує чинне законодавство щодо оформлення та обліку ключових документів [13, с.256].

Джерела інформації для аудиту:

1) документи, пов'язані із створенням підприємства (свідоцтво про державну реєстрацію, довідки про прийняття на облік у податковому органі, про реєстрацію в органі статистики та відповідних державних цільових фондах тощо);

2) документи, що підтверджують право власності на майно, яке є внеском до статутного капіталу, свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність та ін.;

3) наказ про облікову політику підприємства;

4) первинні документи з обліку власного капіталу та забезпечення зобов'язань;

5) облікові реєстри;

6) аудиторські висновки та інша документація;

7) звітність.

Загальна схема проведення аудиту статутного капіталу наведена у додатку Ж.1, з якого видно, що першим етапом аудиту статутного капіталу є перевірка установчих документів і статуту підприємства, а також підтвердження легітимності діяльності підприємства. Процес проведення аудиторської перевірки статутного капіталу підприємства має свою певну послідовність.

Як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід аудиторської практики, аудиторська перевірка складається з окремих послідовних етапів, які в

узагальненому вигляді можна назвати так:

- підготовчий етап. На цьому етапі аудитор спочатку знайомиться з клієнтом (тобто знає його діяльність) про систему бухгалтерського обліку та внутрішній контроль. Формалізуйте стосунки з клієнтами за допомогою контрактів та / або листів про зобов'язання. Розрахуйте рівень важливості майбутніх перевірок. Дослідження та оцінка систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Підготувати загальний план та програму аудиту.

- основний етап. На цьому етапі капітал компанії, більше, ніж відображення розміру статутного капіталу в бухгалтерському обліку, визначення точності формування та зміни статутного капіталу, точності здійснення аналітичного та комплексного обліку рахунків перевіряються. Це буде досліджено 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» тощо;

- заключний етап передбачає узагальнення матеріалів проведення аудиту статутного капіталу, складання аудиторського звіту та висновку.

Кожен аудит повинен плануватися з чітким наказом проводити аудит фінансової звітності, балансу, надійності та законності операцій та фінансової економіки, бухгалтерського обліку та відображення в потрібний час та ефективно.

Процедури оцінювання ризиків – це процедури, що виконуються для отримання розуміння суб'єкта господарювання і визначають ступінь довіри аудитора до внутрішнього контролю підприємства за формуванням економічних показників. Ризик повністю залежить від управлінської діяльності компанії, а не виявлення помилок у системі внутрішнього контролю компанії. Чим вищий рівень надійності внутрішнього контролю, тим більший ризик для аудитора. Отже, головну впевненість у величині ризику внутрішнього контролю можна визначити методом спроб і помилок.

Завданнями внутрішнього контролю операцій з боку статутного капіталу є бухгалтерії, адміністративний персонал та спеціальні служби (засідання учасників, ревізійні комітети, інвентаризаційні комітети, служби внутрішнього

контролю), створені в межах компанії з метою контролю.

Методи внутрішнього контролю роботи з статутним капіталом включають цільовий розподіл для внутрішнього контролю, інформаційні ресурси, програми суб'єктів контролю, перевірку своєчасності внесків до статутного капіталу та виплат дивідендів, авторизацію. Реєстрація чистих активів капіталу, мита, формат робочих документів для внутрішнього контролю, результати контролю. Це забезпечує керівництву достовірну інформацію про фінансовий стан компанії.

Порядок здійснення процедур управління під час здійснення внутрішнього контролю операцій із статутним капіталом наведено в Додатку Ж.2.

Початковий, поточний та подальший внутрішній контроль з ефективним статутним капіталом для впровадження методологічних методів: документальний (арифметична перевірка, формальна перевірка, логічна перевірка, економічна перевірка, нормативна перевірка, спільне управління, перехресна перевірка, звіт про фінансовий аналітичний аудит) та практика (перевірка, перевірка фізичних активів, інвентаризація звірки з учасниками).

План аудиту – це система заходів, спрямованих на ефективний та своєчасний аудит.

Вимоги та рекомендації щодо планування аудиту визначені Міжнародними стандартами аудиту (МСА) № 300 «Планування» [49, с.967], Українські аудитори та аудиторські фірми мають право самостійно обирати форму та метод аудиту, виходячи з чинного законодавства, існуючих норм та стандартів, умов договору із замовниками, досвіду та досвіду.

Програма аудиту – це вичерпний перелік змісту процедури аудиту. Список також містить детальні інструкції для аудиторів аудиторів та читачів загальних аудитів, а також засоби контролю якості роботи (додаток Ж.3).

Програма аудиту, тип, зміст та терміни аудиторських процедур, які планується прийняти відповідно до метрики загального плану аудиту.

4.2. Організація і методика аудиту зареєстрованого капіталу підприємств

По-перше, аудитор повинен наголосити на зобов'язаннях компанії перед власниками, учасниками, акціонерами та акціонерами. Субсидії, бюджети та асигнування державних цільових фондів, цільові внески фізичним та юридичним особам тощо.

При правильному вивченні формування статутного капіталу, насамперед, з'ясовується організаційно-правова форма компанії, що визначає специфіку її формування. Аудитор вивчає правовий статус та права юридичної діяльності, склад засновників (учасників) та структуру управління компанією.

Під час перевірки суми статутного капіталу, відображеного в бухгалтерському обліку, аудитор порівнює те, що вказано в установчих документах агробізнесу. Під час перевірки компанії, яка не має дійсного капіталу, аудитор визначає, чи підлягає вона фактичному внеску власника компанії в статутний капітал компанії, як це записано в бухгалтерському обліку суми законного капіталу. Чек: Загальний депозит, акції, користувачі (учасники) користувачів, готівка, готівка, матеріальна вартість або ефект цінних паперів (у акціонерних товариствах).

При погашенні зобов'язань дебетують рахунки та субрахунки 31 «Рахунки в банках», 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів», 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», 20 «Виробничі запаси», 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 151 «Капітальне будівництво», 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні нематеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари», 30 «Каса», 34 «Короткострокові векселі одержані» та кредитують рахунок 46 «Неоплачений капітал».

Відповідність вимогам щодо погашення боргу визначається шляхом

порівняння фактичних умов виплат із умовами, зазначеними в документах про створення сільськогосподарського бізнесу.

Під час перевірки справжньої вартості майна аудитор повинен врахувати, що майно має однакову вартість для засновників (учасників). Внески в іноземній валюті повинні бути переведені у основні валюти за курсами НБУ, коли ви підписуєтесь на Спільну статтю.

Нематеріальні активи, факти та цінності ретельно розглядаються. Нематеріальні активи оцінюються за справедливою вартістю, погодженою із засновником (учасником).

У спільному підприємстві активи засновника, який є іноземним інвестором, беруть участь у справедливій вартості, погодженій із засновником (учасником).

Якщо сільськогосподарська компанія складається з акціонерного товариства, інспекція обмежується встановленням чинного законодавства про формування статутного капіталу на суму виплат акцій та своєчасно.

Усі акції компанії на момент її заснування повинні бути повністю сплачені протягом цього часу за статутом компанії. У цьому випадку не менше 50% статутного капіталу компанії має бути сплачено на дату реєстрації компанії, а решта повинна бути сплачена протягом одного року з дати реєстрації.

Додаткові акції випущеної компанії повинні бути сплачені повністю у межах суми та періоду часу, зазначених у рішенні про розміщення, протягом одного року з дати придбання (розміщення).

Оплата акцій та інших цінних паперів у акціонерних товариствах може здійснюватися готівкою, цінними паперами, матеріалами тощо. Спосіб оплати акцій компанії при виготовленні визначається рішенням під час розміщення, договором про створення або статутом товариства, а також додатковими акціями та іншими цінними паперами.

Точність законної зміни статутного капіталу повинна бути ретельно

вивчена. Обсяг статутного капіталу збільшиться або зменшиться після перереєстрації установчих документів, які були змінені протягом встановленого законом періоду.

Отже, статутний капітал акціонерного товариства може бути збільшений лише після сплати акцій. Статутний капітал збільшується шляхом випуску нових акцій, обміну облігацій на акції або збільшення вартості акцій відповідно до процедур, встановлених Державною комісією з цінних паперів та бірж.

Збільшення більш ніж на третину статутного капіталу акціонерного товариства може бути здійснено за рішенням ради директорів, якщо це передбачено Статутом.

Зміни в статуті, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу, повинні бути зареєстровані установою, яка реєструє Статут акціонерного товариства, після продажу додаткових випущених акцій.

Якщо компанія є організацією ТОВ, офіційне збільшення статутного капіталу набирає чинності з дати реєстрації. Для державних компаній розмір статутного капіталу залежить від суми придбаних основних фондів та суми депресії. Сума придбаних основних фондів збільшиться, а депресія зменшить законний капітал.

Рішення про зменшення статутного капіталу компанії було прийнято так само, як і додано.

Зменшити статутний капітал через зменшення вартості акцій або зменшити кількість акцій через викуп та скасувати частку акцій у власника.

Акції, які не подані до скасування через рішення акціонерного товариства зменшити його статутний капітал, вважатимуться недійсними, але до шести місяців пізніше. Після повідомлення всіх акціонерів у законний спосіб.

Акціонерне товариство відшкодує своїм акціонерам будь-які збитки, пов'язані із зміною статутного капіталу. Спори щодо таких збитків будуть вирішуватися судом або господарським судом.

Для компаній з обмеженою відповідальністю зменшення статутного

капіталу набере чинності протягом трьох місяців. Після державної реєстрації та видається у встановленому порядку.

Аудитор повинен встановити точність бухгалтерського обліку для викупу акцій у акціонерів, анулювання акцій, повторного випуску раніше придбаних акцій за ціною, нижчою за номінальну, та реєстрації змін статутного капіталу.

Сальдо на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» має відповідати розміру статутного капіталу, зафіксованого в установчих документах підприємства. Записи на рахунку 40 проводяться лише у разі збільшення або зменшення статутного капіталу в установленому порядку та після внесення відповідних змін до установчих документів підприємства.

Розмір статутного капіталу на початок і кінець року, що відображується в Балансі, повинен відповідати сумі по статті «Статутний капітал» Звіту «Про власний капітал», а суми за зазначеними рядками мають збігатися з кредитовим сальдо по рахунку 40 за станом на відповідні дати, інформація щодо яких міститься в Журналі № 12 с.-г.

Зміни статутного капіталу щодо його збільшення чи зменшення мають бути відображені в бухгалтерському обліку відповідними записами.

Аудитор має встановити відповідність ведення аналітичного обліку по рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» вимогам – забезпечення необхідної інформації про засновників підприємства, стадій формування капіталу та видів акцій. Зобов'язання реального засновника щодо статутного капіталу та його внесок у статутний капітал подаються та повідомляються окремо.

Отже, основні типові помилки при підтвердженні операцій з статутним капіталом можна класифікувати наступним чином:

а) порушення, пов'язані з неправильним веденням обліку:

- залишок за кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» не відповідає заявленому в установчих документах;

- необґрунтоване збільшення статутного капіталу за рахунок підвищення

вартості запасів, нематеріальних активів понад погоджену засновниками (учасниками) їх справедливу вартість (для підприємств недержавної форми власності);

- неврахування курсових різниць у разі внесків до статутного капіталу валютних цінностей засновником-нерезидентом;

- невідображення здійснених операцій;

- недотримання вимог нормативних документів;

б) порушення, пов'язані з неправильним і несвоєчасним внесенням змін до установчих документів:

- невнесення (неповне внесення) засновниками часток до статутного капіталу;

- несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів (якщо їх чисельність більша за 50 відсотків);

- несвоєчасне документальне оформлення операцій щодо вибуття і прийому нових засновників сільськогосподарського підприємства;

- неправильне документування часток засновників, які були внесені до статутного капіталу або повернуті;

- діяльність без ліцензії;

в) порушення, пов'язані з неправильним оформленням та відсутністю документів:

- використання прострочених документів та відсутність оформлених відповідно до чинного законодавства документів;

- безпідставне виправлення записів у документах;

- відсутність оригіналів або завірених відповідно до законодавства документів;

- наявність фіктивних документів;

г) порушення, пов'язані з розрахунками:

- неправильне обчислення податку на прибуток;

- невплата дивідендів за привілейованими акціями;

- неправильне обчислення дивідендів;
- порушення нормативних документів;

д) порушення, пов'язані з укладанням колективного договору, оформленням змін чи доповнень до нього та його виконанням.

Програма аудиту статутного капіталу агробізнесу різних організаційних форм містить типові порушення бухгалтерської організації компанією, а також порушення, пов'язані з установчими документами, неточні та передчасні зміни до врегулювання.

Апробацію методики аудиту операцій зі статутним капіталом з розглянемо на умовному прикладі. Припустимо, що на підприємстві вибув учасник зареєстрованого капіталу, внесок якого був здійснений основними засобами (автомобіль ВАЗ-2106). На момент виходу учасника залишкова вартість автомобіля склала 15600 грн. Перевірку правомірності операцій аудитор здійснює на основі даних замовника і склав робочий документ (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Робочий документ аудитора щодо перевірки правомірності відображення операцій із зареєстрованим капіталом (при виході учасника)

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Відображення в бухгалтерському обліку операцій з повернення основних засобів при виході учасника (згідно даних підприємства)			
Відображено заборгованість перед вибулим учасником	452	672	15600
Зменшено статутний капітал	401	452	15600
Передано основні засоби вибулому учаснику	672	712	15600
Списано залишкову вартість основних засобів	943	286	15600
Відображення в бухгалтерському обліку операцій з повернення основних засобів при виході учасника (згідно розрахунків аудитора)			
Відображено заборгованість перед вибулим учасником	452	672	15600
Зменшено статутний капітал	401	452	15600
Переведено основні засоби (залишкова вартість) до складу необоротних активів, призначених для продажу	286	10	15600
Передано основні засоби вибулому учаснику	672	712	15600
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	712	641	3120
Списано залишкову вартість основних засобів	943	286	15600

Таким чином, операції зі зменшення статутного капіталу супроводжуються переводом основних засобів, у активи, призначені для продажу з обов'язковим нарахуванням податкових зобов'язань з ПДВ.

Отже, аудитором встановлено, що при передачі основних засобів учаснику не нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, що містить відповідні фінансові ризики для підприємства.

4.3. Оформлення та використання результатів аудиторського дослідження

Установлення положень і надання рекомендацій щодо документації, складеної аудитором викладено в МСА 230 «Документація» [49, с.232].

У робочому документі аудитора фіксуються дані під час проектування, підготовки, перевірки, інтеграції, записи, зроблені під час аудиту, та документальна інформація, отримана від третіх сторін, компаній-клієнтів під час аудиту або аудитором за допомогою тестів. Це усна інформація.

Структура та кількість аудиторських документів визначається аудитором у кожному конкретному випадку. Мета створення робочого документа дуже важлива. А саме:

- планування аудиторської перевірки;
- документальне підтвердження виконаних аудитором процедур, робіт;
- збір матеріалів для перевірки фінансової звітності з їх подальшим узагальненням;
- складання аудиторського звіту і підготовки висновку про фінансову звітність;
- забезпечення юридичної обґрунтованості проведення аудиту, законності;
- контроль робочого часу аудитора та обґрунтування оплати його праці

(гонорару);

- контроль за якістю проведеної перевірки;
- отримання у випадку необхідності інформації про перевірку конкретного підприємства, що відбувалася декілька років тому, наприклад, у випадках судової справи, виникненні спорів, претензій та ін.;
- забезпечення можливості отримання відповідей на так названі зворотні питання (від клієнта, акціонерів та інших зацікавлених осіб), тобто довести правоту аудитора або доповнити деякі питання;
- обґрунтований вибір методики, методів та способів проведення аудиту, напрямів та підходів перевірки;
- документальне оформлення встановленого або визначеного самим аудитором аудиторського ризику з наведенням його величини;
- формування уявлення про професіоналізм, кваліфікацію аудитора, його компетентність та можливості їх підвищення;
- отримання матеріалів для наступних аудиторських перевірок [47, с.15].

В процесі аудиту аудитор виконує різноманітні аудиторські процедури, які можуть вирішувати попередні завдання. Виходячи з цього, робочі документи для цієї мети, а саме для редакційних цілей, можна класифікувати наступним чином:

- оглядові, в яких наведена загальна характеристика підприємства-клієнта або загальний огляд фінансової звітності;
- інформативні, що надають точну інформацію про здійснені господарські операції, події та стан справ;
- перевірочні – свідчать про перевірку стану відображених у звітності активів та пасивів, їх повноти, фактичної наявності, належності за всіма критеріями оцінки звітності;
- підтверджувальні – відповіді на запити від третіх осіб, які підтверджують або не підтверджують інформацію, надану підприємством-клієнтом, або висновки аудитора;

- розрахункові, що містять деякі розрахунки аудитора і підтверджують дані фінансової звітності (власні розрахунки аудитора для перевірки правильності визначення бухгалтерських підсумків, сальдо);

- порівнювальні, що складаються аудитором з метою порівняння, наприклад, показників звітного та попереднього періодів з метою виявлення тенденцій розвитку підприємства або порівняння результатів діяльності підприємства-клієнта та інших підприємств цієї галузі;

- аналітичні, що складаються в результаті використання аудитором методу аналітичного огляду.

Збірник робочих документів, створених аудитором до і під час аудиту, - це файл аудиторії (папка) із власним номером, примітками про дати початку та закінчення аудиту.

Відповідно до МСА № 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» Аудиторський висновок – це офіційний документ, засвідчений підписом та печаткою аудитора (аудитор), підготовлений у порядку, визначеному за результатами аудиту, а також щодо надійності, повноти та відповідності чинному законодавству про фінансову звітність. Думки включені. Норми бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

Звіт про аудит складається українською мовою, а показник витрат - українською валютою. Зміна аудиторських звітів не допускається.

Аудиторський звіт супроводжується фінансовою звітністю об'єкта, що перевіряється. Для ідентифікації форма повинна бути підписана аудитором або спеціальним штампом аудиторської компанії.

Висновки можуть бути позитивними, умовно позитивними, негативними та навіть відмовляти давати висновок щодо фінансової звітності компанії.

Позитивний висновок надається клієнту у випадках, коли на думку аудитора, виконано наступні умови:

- аудитор одержав всю інформацію і пояснення, необхідні для досягнення мети аудиту;

- надана інформація достатньою мірою відображає реальний стан справ на підприємстві;
- наявні адекватні та достовірні дані з усіх суттєвих питань;
- фінансова документація підготовлена у відповідності з прийнятою на підприємстві обліковою політикою, яка відповідає вимогам П(С)БО;
- фінансова звітність складена на основі дійсних облікових даних й не містить суттєвих протиріч;
- фінансова звітність складена належним чином за формою, затвердженою у встановленому порядку.

Якщо аудитор не виявить порушення або виявить порушення, яке не впливає на законність бізнесу та не завдає шкоди державі, його засновнику або акціонерам, зауважте це у розділі аналізу звіту про аудит. Я буду. Аудитор має право дати позитивну думку.

Невизначеність і незгоди – причини відмови від позитивної думки. Вибір подальших висновків залежить від рівня невизначеності або відмінностей.

У невизначеній та суперечливій ситуації аудитор з умовою зробить позитивний висновок.

У всіх випадках, коли аудитор робить висновок, відмінний від позитивного, він повинен дати пояснення з усіх важливих причин, які є невизначеними та не мають значення. Такі причини коротко представлені в інших частинах висновку з посиланням на частину, яка пише висновок або відхиляє негативний висновок.

Окрім типів основних думок щодо перевіреної фінансової звітності, існують також думки з конкретною метою. Ці висновки базуються на результатах конкретних аудиторських завдань, розпочатих для самого суб'єкта господарювання або правоохоронного органу.

Якщо аудитор виявляє порушення, яке впливає на законність бізнесу або завдає шкоди державі, засновнику або акціонерам, це реєструється в розділі аналізу звіту про аудит. У цьому випадку аудитор надасть час для усунення

виявлених порушень. Якщо порушення не вирішено, аудитор не має права давати позитивний висновок.

Якщо аудитор не може прокоментувати фінансовий звіт компанії на основі вищезазначеного обговорення, аудитор не бажає давати аудиторський висновок.

Результати аудиту бізнесу будуть відображені у звіті про аудит. Аудиторські звіти містять інформацію про стан бухгалтерського обліку, внутрішній контроль, обґрунтованість та надійність фінансової звітності. Зміст аудиторського звіту буде різнитися залежно від конкретних обставин та результатів аудиту і буде підготовлений у будь-якому форматі. Звіт про аудит написаний спеціально для вас і може бути опублікований лише з дозволу.

Звіти про аудит включають загальні розділи (вступ), аналіз та висновки. Зокрема, розділ аналізу містить результати аудиту, що звітують про бухгалтерський та фінансовий облік, умови внутрішнього контролю, методи перевірки, фактичні порушення тощо.

Остання третя частина аудиторського звіту містить висновки про результати аудиту.

Фрагменти вступу, аналізу та підтвердження є частиною аудиторського звіту про результати аудиту бізнесу із офіційним капіталом, включеним у Додаток Ж.4.

Висновки до четвертого розділу.

Апробовано методику аудиту операцій із зареєстрованим капіталом, розроблено пропозиції по усуненню виявлених недоліків.

Уточнено зміст завдань аудиту зареєстрованого капіталу підприємства, а саме – встановити:

- наявність і відповідність форм установчих документів;
- дотримання чинного законодавства щодо формування статутного

капіталу та відповідності його даним установчих документів;

- виявлення повноти внесків засновників сільськогосподарського підприємства та правильність відображення в обліку величини статутного капіталу;

- своєчасність сплати мінімального розміру статутного капіталу підприємства у разі його реєстрації;

- правильність відображення в обліку статутного капіталу з урахуванням змін, що відбулися протягом року, та фактичної заборгованості засновників підприємства;

- дотримання законодавчо встановлених строків закінчення погашення заборгованості засновниками з формування статутного капіталу;

- наявність у договорі про створення акціонерного товариства визначеної форми оплати акцій, а за додатковими акціями – вказівок про їх розміщення;

- правильність вартісної оцінки майна, внесеного засновниками до статутного капіталу;

- правильність оподаткування коштів, переданих до статутного капіталу підприємства його засновниками;

- правомірність змін статутного капіталу та правильність відображення їх в обліку;

- дотримання чинного законодавства щодо оформлення первинних документів і ведення бухгалтерського обліку.

На основі проведених досліджень встановлено, що основні типові помилки при перевірці операцій зі статутним капіталом можна класифікувати так:

а) порушення, пов'язані з неправильним веденням обліку:

- залишок за кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» не відповідає заявленому в установчих документах;

- необґрунтоване збільшення статутного капіталу за рахунок підвищення вартості запасів, нематеріальних активів понад погоджену засновниками

(учасниками) їх справедливу вартість (для підприємств недержавної форми власності);

- неврахування курсових різниць у разі внесків до статутного капіталу валютних цінностей засновником-нерезидентом;

- невідображення здійснених операцій;

- недотримання вимог нормативних документів;

б) порушення, пов'язані з неправильним і несвоєчасним внесенням змін до установчих документів:

- невнесення (неповне внесення) засновниками часток до статутного капіталу;

- несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів (якщо їх чисельність більша за 50 відсотків);

- несвоєчасне документальне оформлення операцій щодо вибуття і прийому нових засновників сільськогосподарського підприємства;

- неправильне документування часток засновників, які були внесені до статутного капіталу або повернуті;

- діяльність без ліцензії;

в) порушення, пов'язані з неправильним оформленням та відсутністю документів:

- використання прострочених документів та відсутність оформлених відповідно до чинного законодавства документів;

- безпідставне виправлення записів у документах;

- відсутність оригіналів або завірених відповідно до законодавства документів;

- наявність фіктивних документів;

г) порушення, пов'язані з розрахунками:

- неправильне обчислення податку на прибуток;

- не виплата дивідендів за привілейованими акціями;

- неправильне обчислення дивідендів;

- порушення нормативних документів;

д) порушення, пов'язані з укладанням колективного договору, оформленням змін чи доповнень до нього та його виконанням.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В ході вирішення завдань, поставлених для досягнення мети роботи, одержано такі основні результати:

1. Зареєстрований капітал – це закріплений в установчих документах грошовий еквівалент майна. Якщо зареєстрований капітал утворено у формі статутного капіталу, то відповідне майно повинно бути передане підприємству у власність у вигляді внесків для забезпечення його господарської діяльності та як сплата його учасниками отримуваних ними майнових прав. Це частина капіталу, яка утворюється за рахунок сукупності вкладів у вигляді матеріальних, нематеріальних або фінансових ресурсів засновників у майно підприємства для забезпечення діяльності господарюючого суб'єкта згідно меж, які визначені установчими документами. Визначено, що вкладами учасників та засновників товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом.

2. Бухгалтерський облік зареєстрованого капіталу починається з моменту реєстрації підприємства в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) і припиняється в день виключення підприємства з реєстру в результаті завершення діяльності (у випадку реорганізації, ліквідації). При цьому джерелами формування такого капіталу можуть бути грошові та/або матеріальні внески.

3. Відповідно до предмету та господарюючого суб'єкта дослідження зареєстрованого капіталу проводилося на прикладі статутного капіталу. Встановлено, що на підприємствах різних форм власності статутний капітал формується по різному у відповідності до чинного законодавства. Наприклад, на державних підприємствах статутний капітал формується за рахунок виділеної державою частини національного майна (необоротних і оборотних активів) і надалі збільшується за рахунок власного прибутку. На підприємствах

з іноземними інвестиціями (в статутному фонді якого не менш як десять відсотків становить іноземна інвестиція) статутний капітал формується за рахунок внесків засновників у майно підприємства (необоротні й оборотні активи) і може змінюватись тільки за рішенням його засновників.

4. У ході дослідження встановлено, що до 2016 року діяли законодавчо встановлені вимоги щодо мінімального розміру статутних капіталів:

- для акціонерного товариства – не менше суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства;

- для товариства з обмеженою відповідальністю – не менше суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення товариства з обмеженою відповідальністю.

З 2016 року зазначені вимоги змінилися, зокрема вимоги до статутного капіталу господарських товариств визначено у ст. 52 та ст. 65 Закону України «Про господарські товариства» від 19.02.91 р. №1576-ХІІ, а також у ст. 14 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. N 514-VI для акціонерних товариств, створених з 30.04.2009 р., та акціонерних товариств, внутрішні положення яких приведені у відповідність до норм цього Закону.

Для приватних підприємств розмір статутного фонду не встановлений (лист Держкомпідприємництва від 26.03.2004 р. N 1858).

Розміри статутних капіталів товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю командитних підприємств та приватних підприємств не обмежуються.

5. Основне значення обліку статутного капіталу полягає в наданні користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про статутний капітал підприємства для прийняття рішень, встановленні достовірності первинних даних відносно формування та використання статутного капіталу, оперативності і своєчасності відображення інформації в зведених документах

та облікових регістрах, правильності ведення обліку статутного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення статутного капіталу у звітності підприємства.

6. Відомості про розмір і порядок утворення статутного капіталу зазначені в засновницьких документах ПП «Вибір». Основним первинним документом, що підтверджує внесення часток засновників є засновницький опис майна. Узагальнення процесу документування формування та змін статутного капіталу свідчить, що основними документарними формами є: реєстраційна картка встановленого зразка; нотаріально завірені зміни до установчих документів; протокол загальних зборів учасників; документ, що засвідчує внесення плати за державну реєстрацію.

7. Загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2019 р. зменшилася порівняно з 2017 р. на 6,9 %. Сума власного капіталу підприємства збільшилася на 1 млн 604,5 тис. грн. або на 5,9 %, при цьому сума зареєстрованого капіталу залишилася без змін, тоді як сума нерозподіленого прибутку збільшилася на 3 млн 266 тис. грн., або на 20,8 %.

8. Бухгалтерський облік на ПП «Вибір» ведеться згідно з дотриманням вимог чинного законодавства. Для обліку статутного капіталу підприємство використовує рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Синтетичний облік статутного капіталу ведеться відповідно до вимог методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою. Аналітичний облік статутного капіталу не ведеться, а отже, дана методика недостатньо сприяє відображенню всіх фактів процесу його формування і зміни складу і відповідно не дозволяє оперативно одержувати інформацію загальнодоступного характеру.

9. Одним із основних напрямів удосконалення управління власним капіталом підприємства є визначення його оптимальної структури, тобто такого співвідношення власних і позикових коштів, яке забезпечує максимізацію ринкової вартості компанії.

10. Під час вирішення проблеми оптимізації потрібно враховувати те, що із зростанням частки позичкового капіталу підвищується мінливість чистого грошового потоку, тобто збільшується фінансовий ризик і більш високе значення частки позичкового капіталу призводить до зниження рентабельності власного капіталу підприємства, і зниження величини чистого прибутку, який отримують. Формування оптимальної структури капіталу потребує забезпечення найбільш ефективної пропорції між рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства, тобто максимізації його ринкової вартості.

11. Дослідженням встановлено, що реальний приплив фінансових ресурсів на підприємство відбувається лише у разі здійснення додаткових внесків інвесторів в обмін на корпоративні права суб'єкта господарювання, або інших методів збільшення власного (у тому числі й статутного) капіталу.

Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства:

5) збільшення частки капіталу, в межах якої власники підприємства відповідають за його зобов'язаннями перед кредиторами. Таким чином підвищується кредитоспроможність суб'єкта господарювання та його фінансова незалежність;

6) мобілізація фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів, планів санації, модернізації існуючих потужностей, переобладнання чи розширення виробництва;

7) поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства, оскільки збільшення статутного капіталу пов'язане, як правило, із залученням додаткових грошових ресурсів;

8) акумуляція фінансового капіталу для придбання корпоративних прав інших підприємств, у т. ч. з метою посилення впливу на дані підприємства, їх поглинання чи придбання їх потужностей.

12. На основі проведених досліджень встановлено, що основні типові помилки при перевірці операцій зі статутним капіталом можна класифікувати так:

а) порушення, пов'язані з неправильним веденням обліку:

- залишок за кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» не відповідає заявленому в установчих документах;

- необгрунтоване збільшення статутного капіталу за рахунок підвищення вартості запасів, нематеріальних активів понад погоджену засновниками (учасниками) їх справедливу вартість (для підприємств недержавної форми власності);

- неврахування курсових різниць у разі внесків до статутного капіталу валютних цінностей засновником-нерезидентом;

- невідображення здійснених операцій;

- недотримання вимог нормативних документів;

б) порушення, пов'язані з неправильним і несвоєчасним внесенням змін до установчих документів:

- невнесення (неповне внесення) засновниками часток до статутного капіталу;

- несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів (якщо їх чисельність більша за 50 відсотків);

- несвоєчасне документальне оформлення операцій щодо вибуття і прийому нових засновників сільськогосподарського підприємства;

- неправильне документування часток засновників, які були внесені до статутного капіталу або повернуті;

- діяльність без ліцензії;

в) порушення, пов'язані з неправильним оформленням та відсутністю документів:

- використання прострочених документів та відсутність оформлених відповідно до чинного законодавства документів;

- безпідставне виправлення записів у документах;

- відсутність оригіналів або завірених відповідно до законодавства документів;

- наявність фіктивних документів;

г) порушення, пов'язані з розрахунками:

- неправильне обчислення податку на прибуток;
- невивплата дивідендів за привілейованими акціями;
- неправильне обчислення дивідендів;
- порушення нормативних документів;

д) порушення, пов'язані з укладанням колективного договору, оформленням змін чи доповнень до нього та його виконанням.

З метою вдосконалення обліку та контролю операцій зі статутним капіталом досліджуваного підприємства необхідно:

- дотримуватися порядку оцінки та документального оформлення операцій зі статутним капіталом;
- дотримуватися загальноприйнятої методики обліку статутного капіталу;
- деталізувати аналітичний облік статутного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва А. В. Звітність підприємств : навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / Алексєєва А. В., Шаповалова А. П., Уманців Г. В. ; 2-ге вид., доп. та переробл. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. - 367 с.
2. Алпатова Н. Повернення основних фондів, раніше внесених до статутного фонду: чи обкладати ПДВ / Н. Алпатова // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 28. – С.39.
3. Василенко А. Злиття і приєднання: податковий та бухгалтерський облік [Текст] / А. Василенко // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.18-27.
4. Василенко А. Неповний вклад до статутного капіталу ТОВ: наслідки для учасника й товариства [Текст] / А. Василенко // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 83. – С.10-12.
5. Василенко А. Перетворення ПрАТ на ТОВ: порядок дій [Текст] / А. Василенко // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.28-44.
6. Василенко А. Приєднання підприємства: правова допомога в реалізації [Текст] / А. Василенко // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.13-17.
7. Вишиваний В. Статутний капітал ТОВ: чи можна здійснити вклад із розрахункового рахунку фізособи-підприємця // В. Вишиваний / Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.75.
8. Войнаренко М. П. Управлінський облік : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Войнаренко М. П., Радецька Л. П., Овод Л. В. - Хмельницьк : ХНУ, 2018. - 363 с.
9. Голов С. Ф. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами : [метод. посібник] / Федер. проф. бухгалтерів і аудиторів України / Голов С. Ф., Костюченко В. М. , Кулага О. М. - К. : ФПБАУ, 2018. - 267 с.
10. Головка Т. В. Фінансовий облік-1: [підручник] / Державний вищий

навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана» / Т. В. Головка. - К. : КНЕУ, 2008. - 416 с.

11. Голубнича Г. П. Звітність підприємства : [навчальний посібник] / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / Г. П. Голубнича, Т. Г. Мельник. – К. : Київський університет, 2017. - 575 с.

12. Господарський кодекс України № 436-IV від 16. січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

13. Загородній А. Г. та ін. Аудит: теорія і практика – Львів: Видавничий національний університет. «Львівська політехніка», 2006. – 456 с.

14. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики : [підручник] / А.Г. Загородній; 3-тє вид., доп. і переробл. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. - 340 с.

15. Зайцева О. Установчі збори про заснування підприємства: процедура та оформлення /О. Зайцева // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.9-13.

16. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вер. 2006 р. № 140-V [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

17. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-IX від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

18. Закон України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» від 22. листоп. 1996 р. № 543/96-ВР [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

19. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

20. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та

фізичних осіб - підприємців» № 755-IV від 15 трав. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

21. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07 2001 р. № 2658 [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

22. Закон України «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні» від 05 квіт. 2001 р. № 2346-III [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

23. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93 [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

24. Заруба І. Отримання грошового права вимоги до статутного капіталу: без доходу й ПДВ [Текст] / І. Заруба // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 103. – С.31-32.

25. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : [підручник] / Іванов Ю. Б., Карпова В. В., Найденко О. Є. - К. : Знання, 2011. – 684 с.

26. Ільницький Ю. Вклади до статутного капіталу: види, оцінка, оформлення / Ю. Ільницький / Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.18-23.

27. Ільницький Ю. Як самостійно ліквідувати підприємство [Текст] / Ю. Ільницький // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.66-77.

28. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» № 22 від 21 січ. 2004 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

29. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

30. Іорданов В. Реєстрація підприємства: крок за кроком / В. Іорданов // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.3-5.
31. Кирилов С. Внесок до статутного капіталу правом користування / С. Кирилов // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.24-26.
32. Кирилов С. Реорганізація ТОВ шляхом виділу: податковий і бухгалтерський облік [Текст] / С. Кирилов // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.59-65.
33. Кирилов С. Реорганізація ТОВ шляхом виділу: суть, умови, процедура [Текст] / С. Кирилов // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.49-58.
34. Кірейцев Г. Г. Глобальні процеси і актуалізація оновлення методології обліку [Електронний ресурс] / Г. Г. Кірейцев // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2018. – № 3 (80). – С. 91-103. – Режим доступу до журн.: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2103.pdf>.
35. Коваленко О. Внесок до статутного капіталу: облік в інвестора / О. Коваленко // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.39-45.
36. Ковальов Д. Реорганізація шляхом поділу: оформлення та бухгалтерський облік [Текст] / Д. Ковальов // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.45-46.
37. Ковальов Д. Реорганізація шляхом поділу: податковий облік [Текст] / Д. Ковальов // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.47-48.
38. Кодекс Законів про працю України № 322-VIII від 10 груд.1971 р. / [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
39. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07 груд. 1984 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : [htt: // www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
40. Крупка Я.Д. Фінансовий облік : [підручник] / Я. Д. Крупка. – [2-ге вид., випр. і доп.] - К. : Кондор, 2018. - 550 с.

41. Левицька С. О. Звітність підприємств : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / С. О. Левицька. - Рівне : НУВГП, 2009. - 213 с.
42. Лень В. С. Бухгалтерський облік у галузях економіки : [підручник] / В. С. Лень, В. В. Гливенко. - Чернігів : Десна Поліграф, 2018. - 437 с.
43. Лень В. С. Управлінський облік : [навч. посібник] / В. С. Лень. – [2-ге вид., випр. і доп.] - К. : Знання-Прес, 2006. - 317 с.
44. Лист Мінфіну України «Про облікову політику» № 31-34000-10-5/27793 від 21 груд. 2005 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931.
45. Лист Мінфіну України «Про суттєвість у бухгалтерському обліку і звітності» № 04230-04108 від 29 лип. 2003 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України.. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=33638&cat_id=34931.
46. Лісна І. Затверджуємо облікову політику: перші бухгалтерські накази / І. Лісна // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С. 52-57.
47. Мельничук В. Аудит статутного капіталу підприємств / В. Мельничук // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. - № 6. – С. 14 - 20.
48. Методология науки. Словарь терминов логики [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/logic/182> – Назва з екрана.
49. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року / Пер. з англ. мови О. В. Селезньов, О. Л. Ольховікова, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе, Л. Й. Юрківська, С. О. Куліков. – К.: ТОВ «ІАМЦ АУ «Статус», 2006. – 1152 с.
50. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2018 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
51. Небильцова О. В. Облік і звітність за міжнародними стандартами :

[навчальний посібник] / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» / О. В. Небильцова. - К. : КНЕУ, 2011. - 453 с.

52. Олійник В. В. Документальні та правові аспекти виділу частки статутного капіталу при реорганізації підприємства / В. В. Олійник // Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу [Текст] : зб. наук. пр. / ПДАА. – Вип. 15. – Полтава, ФОП Крюков, 2015. – С. 88-90.

53. Остап'юк Н. А. Удосконалення методології бухгалтерського обліку в умовах розвитку інфляційних процесів [Текст] / Н. А. Остап'юк // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 130/2017. Серія: Економіка і фінанси. – Севастополь, 2017. – С. 151-155.

54. Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : [підручник] / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. - Л. : Вид-во ННВК «АТБ», 2018. - 419 с.

55. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

56. Поліщук І. Р. Статутний капітал як об'єкт бухгалтерського обліку / І. Р. Поліщук // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015 – № 3 (73). – С. 98-101.

57. Поліщук І. Р. Сучасні підходи до контролю операцій з формування та змін статутного капіталу / І. Р. Поліщук // Економіка: проблеми теорії і практики. Збірник наукових праць. Випуск 191. В 4 т. Том IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2015– С. 1067-1072.

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № 290 від 29 листоп. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

60. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88 від 24 трав. 1995 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

61. Прокопенко В. Формування та внески до статутного капіталу: облікові особливості / В. Прокопенко // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.27-38.

62. Рябов В. Створення підприємства: хто може бути засновником / В. Рябов // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.6-8.

63. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І. Б. Садовська, С. Г. Михалевич, Т. Г. Вегера. – Луцьк: навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 458с.

64. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : [підручник] / Н. М. Ткаченко. - [6-те вид., випр. і доп.] - К. : Алерта, 2018. - 981 с.

65. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. / Ю. М. Тютюнник. – К: Знання, 2017. – 815 с.

66. Управлінський облік [Текст] : навч.-практ. посіб. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. О. Лукашова [та ін.] ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. бух. обліку. - Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. - 225 с.

67. Федак О. Новостворене підприємство: яку систему оподаткування обрати / О. Федак // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 55. – С.49-51.

68. Цивільний кодекс України № 435-VI від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

69. Ярошенко А. Злиття: послідовність і синхронність дій [Текст] / А. Ярошенко // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 105. – С.2-12.

ДОДАТКИ

ДОГОВІР № __1__
купівлі-продажу частки у статутному фонді
товариства з обмеженою відповідальністю
«Інвест-буд»

м. Дніпро

«10» вересня 2019 р.

ТОВ «Інвест-буд», надалі іменується «Продавець», який (яка) діє на підставі цивільної право- та дієздатності, з однієї сторони та АТ «Ремарк», надалі іменується «Покупець», в особі директора, який (яка) діє на підставі Статуту з іншої сторони, що разом надалі іменуються «Сторони», уклали цей Договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

- 1.1. Продавець передає у власність Покупцеві частку у статутному фонді Товариства у розмірі 20000 (двадцять тисяч) гривень, що становить 2 % статутного капіталу (фонду) Товариства (надалі «частка»), а Покупець приймає цю частку та сплачує за неї грошову суму у розмірі та в порядку визначеному Договором.
- 1.2. Відомості про Товариство:
 - а) повне найменування - Товариство з обмеженою відповідальністю «Інвест-буд»;
 - б) зареєстровано ___ (назва органу державної реєстрації)_____ від «21» січня 2005 року, реєстраційна справа № 1576-05;
 - в) ід. код у ЄДРПОУ 05262398;
 - г) місцезнаходження: м. Дніпро вул. М.Бірюзова, 50;
 - д) розмір статутного капіталу (фонду) Товариства становить 1000000 (один мільйон) гривень.
- 1.3. На день укладення Договору частка у статутному фонді Товариства сплачена Продавцем у повному обсязі і належить останньому на праві власності, що підтверджується Статутом Товариства з обмеженою відповідальністю «Інвест-буд», який затверджено установчими зборами засновників Товариства, відповідно до Протоколу № 1 від «5» січня 2005 р. та зареєстровано (назва органу державної реєстрації) від «21» січня 2005 року.
- 1.4. Продажа частки здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ, Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. № 435-ІV та інших правових норм чинного законодавства України.
- 1.5. Продавець гарантує, що протягом місяця (або зазначається інший строк, визначений Статутом Товариства) з дня повідомлення інших учасників Товариства про намір продати частку, ніхто із учасників Товариства не скористався своїм переважним правом купівлі частки за ціною та інших умовах продажу, що визначені цим Договором.
- 1.6. Продавець гарантує, що Статут Товариства не містить заборони на відчуження учасником своєї частки (її частини) у статутному капіталі (фонді) Товариства іншим особам.

2. ПЕРЕХІД ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЧАСТКУ

- 2.1. Право власності на частку до Покупця переходить з дня державної реєстрації змін до Статуту Товариства, що пов'язані із відчуженням частки у статутному капіталі (фонді) Товариства за цим Договором.
- 2.2. З дня переходу до Покупця права власності на частку у статутному капіталі (фонді) Товариства до останнього переходять всі права та обов'язки Продавця як учасника Товариства.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

3.1. Права та обов'язки Продавця.

3.1.1. Продавець має право:

- а) на своєчасне отримання вартості частки у розмірі та порядку, визначеному Договором;
- б) інші права, що витікають із положень Договору.

3.1.2. Продавець зобов'язаний:

- а) здійснювати дії, що необхідні для державної реєстрації змін до Статуту Товариства, що пов'язані із відчуженням частки за Договором;
- б) виконувати інші зобов'язання, що витікають із умов Договору та чинного законодавства України.

3.2. Права та обов'язки Покупця.

3.2.1. Покупець має право:

- а) вимагати від Продавця надання документів, що підтверджують фактичне фінансове становище Товариства;
- б) відмовитись від придбання частки у статутному фонді Товариства, якщо протягом строку дії Договору сталися наступні юридичні факти:

- на порушення гарантій Продавця будь-хто з інших учасників Товариства протягом строку, визначеного чинним законодавством України (або Статутом Товариства), скористався своїм переважним правом купівлі частки, що є предметом Договору,

- на порушення гарантій Продавця Статут Товариства містить заборону на відчуження частки (її частини) третім особам;

- загальними зборами учасників Товариства не будуть затверджені зміни до Статуту Товариства, що пов'язані із відчуженням частки у статутному фонді Товариства за цим Договором.

- с) інші права, передбачені Договором та нормами чинного законодавства України.

3.2.2. Покупець зобов'язаний:

- а) оплатити Продавцю вартість частки в розмірі та порядку, визначеному Договором;
- б) письмово повідомити Продавця про відмову від придбання частки за Договором;
- с) виконувати інші зобов'язання, що витікають із умов Договору та чинного законодавства України.

4. ВАРТІСТЬ ЧАСТКИ. ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ. ІНШІ УМОВИ.

4.1. Вартість частки становить 20000 (двадцять тисяч) гривень.

4.2. Розрахунок за Договором здійснюється шляхом перерахування Покупцем грошових коштів в сумі, визначеній в п. 4.1. Договору, на поточний рахунок Продавця протягом 5 банківських днів з дня переходу права власності до Покупця на частку.

4.3. У випадку відмови Покупця від придбання частки в порядку визначеному підпунктом б) п. 3.2.1. Договору, зобов'язання Покупця щодо оплати вартості частки за Договором вважаються припиненими з дня отримання Продавцем письмової відмови Покупця від придбання частки за Договором.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ТА ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

5.1. За невиконання чи неналежне виконання своїх зобов'язань за Договором Сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

5.2. Всі спори, що виникають між Сторонами під час виконання Договору або у зв'язку з тлумаченням його статей, вирішуються шляхом переговорів.

5.3. У випадку, якщо Сторони не можуть досягнути компромісу з питань, що становлять предмет розбіжностей, спір передається на розгляд до суду.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 6.1. Договір вважається укладеним та набирає чинності з дня підписання його Сторонами.
- 6.2. Договір діє до «15» жовтня 2011 р.
- 6.3. Договір може бути розірваний:
- a) за взаємною згодою Сторін;
 - b) у разі відмови Покупця від придбання частки у статутному фонді Товариства в порядку та у випадках, визначених Договором;
 - c) за рішенням суду, господарського суду України;
 - d) в інших випадках, передбачених чинним законодавством України.
- 6.4. У випадках, передбачених підпунктом b) п. 6.3. Договору, останній вважається розірваним на наступний день із спливом двох тижнів з дня отримання Продавцем повідомлення Покупця про відмову від придбання частки у статутному фонді Товариства за Договором.
- 6.5. Зміна умов Договору або внесення доповнень до нього можливо лише за взаємною згодою Сторін, шляхом укладення у письмовій формі додаткових угод, що скріплюються печатками та підписами Сторін.
- 6.6. У випадках, не передбачених Договором, Сторони керуються чинним законодавством України.
- 6.7. Договір складено українською мовою, на 3-х (трьох) сторінках, у двох примірниках – для кожної із Сторін.

7. МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ТА БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

**«ПРОДАВЕЦЬ»
ТОВ «Інвест-буд»**

Місцезнаходження:
м. Дніпро, вул. Бірюзова, 50
Банківські реквізити: п/р 125896324587
в ПРК КБ «Дніпро-Банк
МФО 635295
Ідент. Номер 25656897403

**«ПОКУПЕЦЬ»
АТ «Ремарк»**

Місцезнаходження:
м. Дніпро, вул. Кротова, 12
Банківські реквізити: п/р 324587125896
в ПРК КБ «Дніпро-Банк
МФО 295635
Ідент. Номер 56897425603
МФО 7896541
Ід. код у ЄДРПОУ 45698745
ПН № 458967854
Св. платника ПДВ № 236987

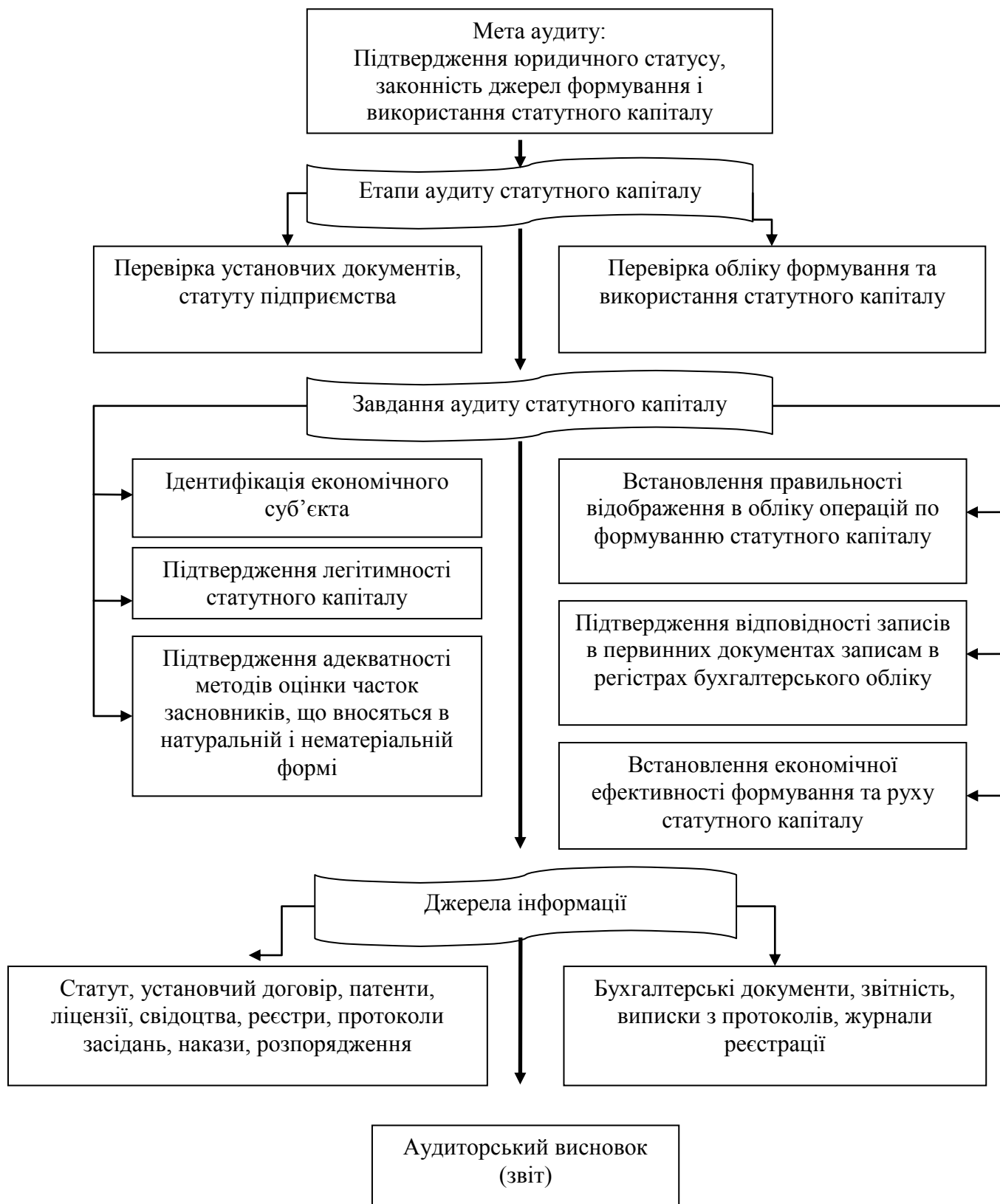
Директор (печатка) (підпис)

Директор (печатка) (підпис)

Послідовність контрольних процедур під час внутрішньогосподарського контролю операцій зі статутним капіталом

Загальна схема аудиту статутного капіталу

ПРОГРАМА АУДИТУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ

№ п/п	Мета і завдання	Джерела інформації	Термін виконання	Виконавець
1.	Вивчення установчих документів: <ul style="list-style-type: none"> - визначення виду власності; - якими видами діяльності дозволено займатися; - зміни та доповнення до установчих документів; - вивчення протоколів зборів учасників, акціонерів, наказів керівників та встановлення недозволених операцій із капіталом; - порядок розподілу прибутку за статутом та рішенням зборів акціонерів. 	Установчі документи, статут, протоколи зборів, накази керівників	01.08 – 04.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
2.	Перевірка розміру статутного фонду заявленого та сплаченого, його відповідності встановленому законодавчому мінімуму.	Засновницький опис майна, первинні документи, що підтверджують достовірність операцій за внесками до статутного фонду	05.08 – 06.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
3.	Перевірка складу та структури статутного фонду: <ul style="list-style-type: none"> - кількість та вид акцій, номінальна вартість; - склад засновників; - складання переліку власників, які володіють більш ніж 5% статутного фонду; - акціонер, який володіє контрольним пакетом; - фінансовий стан засновників (крім фізичних осіб) акціонерного товариства відповідно до їх спроможності робити внески до статутного фонду. 	Протокол про наміри, документи, що підтверджують факт передплати та випуску акцій, дані експрес-аналізу фінансового стану юридичних осіб-засновників підприємства	07.08 - 09.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
4.	Перевірка дотримання правил та вимог додаткового випуску акцій.	документи, що підтверджують факт додаткового випуску акцій	10.08 – 14.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
5.	Перевірка порядку оцінки внесків до статутного фонду згідно з установчими документами.	Регістри за рах. 40, Головна книга, Баланс, Звіт про власний капітал	15.08 – 20.08.2019	Аудитор Матяш А.І.

№ п/п	Мета і завдання	Джерела інформації	Термін виконання	Виконавець
	Перевірка правильності розрахунків із засновниками	Регістри за рах. 40, 67, Головна книга, Баланс, Звіт про власний капітал		
6.	Визначення правильності формування та змін статутного фонду: <ul style="list-style-type: none"> - перевірка виконання бізнес-плану; - перевірка повноти і виду внесків учасників і засновників; - правильність відображення в обліку несплаченого капіталу; - перевірка обґрунтованості змін величини статутного фонду; - перевірка термінів погашення заборгованості засновниками, учасниками, акціонерами. 	Регістри за рах. 40, 67, Головна книга, Баланс, Звіт про власний капітал	21.08 – 25.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
7.	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку по рахунку 40 «Статутний капітал»: <ul style="list-style-type: none"> - перевірка відповідності сальдо по рахунку 40 «Статутний капітал» розміру, зафіксованому в установчих документах; 	Регістри за рах.40, Відомості, Головна книга, установчі документи, супровідні документи, протоколи зборів, книга реєстрації власників	26.08 – 30.08.2019	Аудитор Матяш А.І.
	<ul style="list-style-type: none"> - вивчення супровідних документів на предмет суттєвих операцій, які впливають на сплачений капітал, внесений капітал чи викуплені власні акції; - на основі протоколу зборів акціонерів встановити, чи були ці операції дозволені; - перевірка відповідності записів за цими операціями за П(с)БО; - визначення кількості випущених та анульованих акцій і порівняння їх з книгою реєстрації власників акцій. 	Протокол загальних зборів)зборів акціонерів, Регістри за рах.40, Відомості, Головна книга, книга реєстрації власників акцій		

Керівник аудиторської фірми _____

(прізвище, ініціали)

Тестування системи внутрішнього контролю операцій з обліку статутного капіталу

№	Питання	Відповідь	Примітки
1.	Чи є на підприємстві положення про ревізійну комісію?	так	-
2.	Чи є на підприємстві положення про спостережну раду та інші суб'єкти внутрішнього контролю?	так	-
3.	Чи користувалося підприємство послугами аудитора?	так	-
4.	Чи є на підприємстві програма внутрішньо-господарського контролю?	Так, але розділи програми не деталізовані.	Програма носить формальний характер. Внутрішній контроль низького рівня
5.	Чи є на підприємстві служба внутрішнього контролю, інвентаризаційна комісія?	Немає служби внутрішнього контролю, інвентаризаційна комісія створюється на момент інвентаризації	Середній рівень ризику
6.	Чи проводиться інвентаризація цінностей, коли і скільки раз?	Інвентаризація цінностей проводиться кожного кварталу	Інвентаризація проводиться комісією, призначеною наказом керівника. Високи
7.	Чи виконує ревізійна комісія програму внутрішнього контролю?	Ревізійна комісія проводить перевірку тільки за завданнями власників	Середній рівень ризику
8.	Чи проводиться перевірка повноти та своєчасності оприбуткування товарно-матеріальних цінностей?	Вибірково	Потрібно провести вибіркочну перевірку повноти оприбуткування.

Аудиторський звіт

м. Дніпро

23 серпня 2020 року

(фрагмент вступної частини)

Аудиторською фірмою «Аудит-приват», що діє на підставі свідоцтва № 1445-КОФ від 5.01.2011 р., у складі сертифікованого аудитора Колот М.Ю. здійснено перевірку стану і достовірності обліку статутного капіталу ПП «Вибір» за 2017-2019 р. згідно договору № 91 від 1.04.17 р. відповідно до ст. 20 Закону України «Про аудиторську діяльність».

Відповідальність за достовірність фінансової звітності та бухгалтерських даних несе керівник та головний бухгалтер підприємства-замовника.

(фрагмент аналітичної частини)

В ході перевірки встановлено, що протягом досліджуваного періоду підприємство здійснювало операції, пов'язані з вибуттям учасника зареєстрованого капіталу, внесок якого був здійснений основними засобами (автомобіль ВАЗ-2106). На момент виходу учасника залишкова вартість автомобіля склала 15600 грн.

У результаті аудиторських досліджень встановлено наступні відхилення від діючих законодавчих актів та нормативно-правових документів:

Робочий документ аудитора щодо перевірки правомірності відображення операцій із зареєстрованим капіталом (при виході учасника)

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Відображення в бухгалтерському обліку операцій з повернення основних засобів при виході учасника (згідно даних підприємства)			
Відображено заборгованість перед вибулим учасником	452	672	15600
Зменшено статутний капітал	401	452	15600
Передано основні засоби вибулому учаснику	672	712	15600
Списано залишкову вартість основних засобів	943	286	15600
Відображення в бухгалтерському обліку операцій з повернення основних засобів при виході учасника (згідно розрахунків аудитора)			
Відображено заборгованість перед вибулим учасником	452	672	15600
Зменшено статутний капітал	401	452	15600
Переведено основні засоби (залишкова вартість) до складу необоротних активів, призначених для продажу	286	10	15600
Передано основні засоби вибулому учаснику	672	712	15600
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	712	641	3120
Списано залишкову вартість основних засобів	943	286	15600

Таким чином, операції зі зменшення статутного капіталу в обов'язковому

порядку супроводжуються переводом основних засобів, у активи, призначені для продажу з обов'язковим нарахуванням податкових зобов'язань з ПДВ.

(фрагмент підсумкової частини)

На основі викладеного вище та з метою пом'якшення фінансових ризиків підприємству пропонується:

1) здійснити коригування в бухгалтерських регістрах внаслідок уточнення обліку операцій зі статутним капіталом;

2) подати уточнений варіант Податкової декларації з Податку на додану вартість з метою уникнення фінансових ризиків у разі перевірки податковими органами. Неврахування податкових зобов'язань розміром 3120 грн. за операцією з вибуття учасника призвело до заниження бази оподаткування.

3) на суму заниження розміром 3120 грн. (табл. 1) сплатити санкцію у розмірі 2340 грн. (25% від суми не доплати, помножену на 3 податкових періоди: $3120 \times 0,25 \times 3 = 2340$ грн.).

Аудитор

Колот М.Ю.

(Сертифікат серії А № 000625 виданий рішенням АПУ № 44 від 29.02.1999 р., та Свідоцтво про внесення до реєстру Аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ серія А № 002130 від 15.02.2015 року, продовжені та чинні до 28 лютого 2025 року)